

TOELICHTING

Inhoudsopgave

HOOFDSTUK 1 Inleiding	3
1.1 Aanleiding	3
1.2 Stukken bij het plan	3
1.3 Ligging en begrenzing plangebied	3
1.4 Huidige planologisch situatie	4
1.5 Leeswijzer	5
HOOFDSTUK 2 Planbeschrijving	6
2.1 Oer de Dolte	6
2.2 Bedrijventerrein Horsa en Burevaart	7
2.3 Bedrijventerrein It Soal	8
2.4 Verkeersstructuur	9
HOOFDSTUK 3 Beleidskader	12
3.1 Rijksbeleid	12
3.2 Provinciaal en regionaal beleid	15
3.3 Gemeentelijk beleid	19
HOOFDSTUK 4 Omgevingsaspecten	26
4.1 Vormvrije mer-beoordeling	26
4.2 Milieuzonering	26
4.3 Bodem	27
4.4 Cultuurhistorie inclusief archeologie	29
4.5 Ecologie	40
4.6 Externe veiligheid	43
4.7 Geluid	45
4.8 Kabels en leidingen	46
4.9 Lichthinder	47
4.10 Luchtkwaliteit	48
4.11 Verkeer en parkeren	48
4.12 Water	48
HOOFDSTUK 5 Juridische toelichting	51
5.1 Inleiding	51
5.2 Planregels	51
5.3 Procedure	54

5.4	Toelichting op de bestemmingen	55
5.5	Algemene regels	61
HOOFDSTUK 6 Economische uitvoerbaarheid		63
6.1	Maatschappelijke uitvoerbaarheid	63
6.2	Economische uitvoerbaarheid	63
6.3	Grondexploitatie	63

HOOFDSTUK 1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Bestemmingsplannen worden periodiek herzien. Een herziening van een bestemmingsplan is een actualisatie van een bestaand bestemmingsplan of bestemmingsplannen. In dit geval betreft het in hoofdzaak de bestemmingsplannen Oer de Dolte, bedrijventerrein Horsa en Burevaart en de beheersverordening voor bedrijventerrein It Soal. Deze bestemmingsplannen en beheersverordening zijn verouderd en voldoen niet aan de gewenste digitale eisen. Het uitgangspunt hierbij is dat de opzet en het beleid voor het plangebied grotendeels gehandhaafd blijft. Op onderdelen worden de bestemmingen in overeenstemming gebracht met ontwikkelingen die reeds hebben plaatsgevonden. Ook planaanpassingen die door een afzonderlijke ruimtelijke procedure mogelijk zijn gemaakt en binnen de begrenzing van deze bestemmingsplannen liggen worden meegenomen. Tenslotte zijn waar mogelijk afwijkingen van de oude bestemmingsplannen omgezet naar bij recht toegestane mogelijkheden.

1.2 Stukken bij het plan

Het bestemmingsplan 'Workum - Oer de Dolte en Bedrijventerreinen' bestaat uit de volgende stukken:

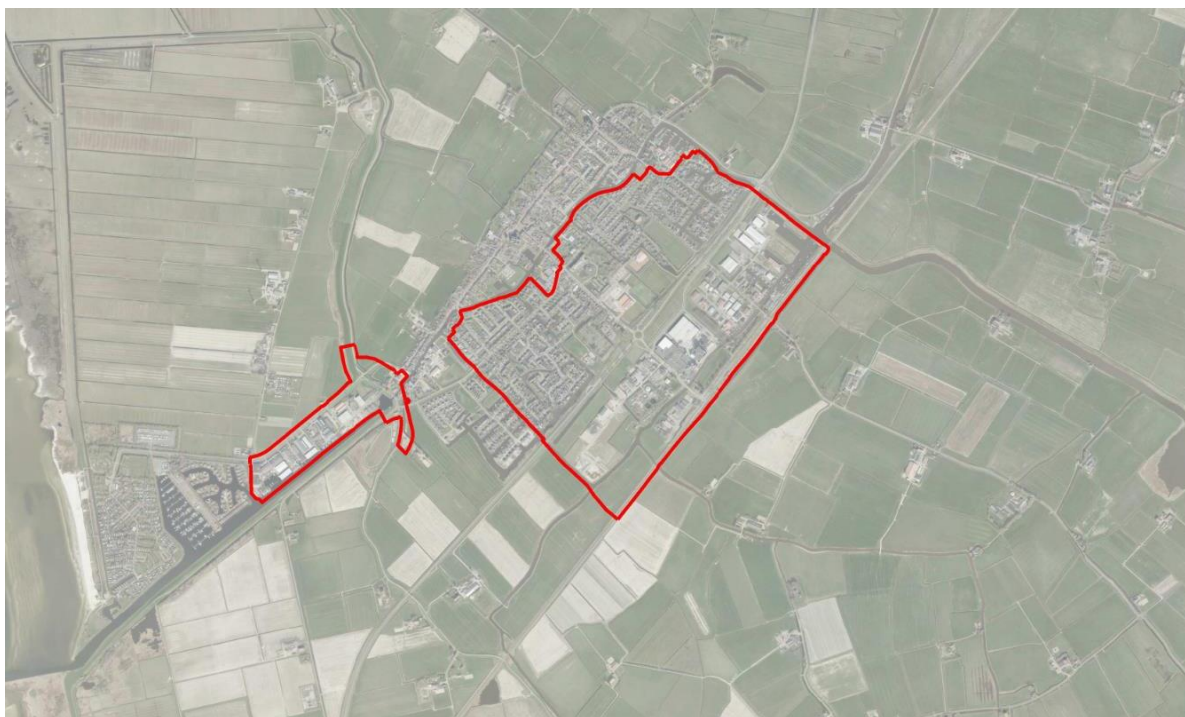
- toelichting;
- regels;
- verbeelding;
- bijlagen bij de toelichting;
 - bijlage 1: Aanwijzing beschermd stadsgezicht;
 - bijlage 2: Wateradvies;
 - bijlage 3: Verantwoording groepsrisico;
 - bijlage 4: Reactienota vooroverleg.
- bijlagen bij de regels;
 - bijlage 1: Lijst van kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten;
 - bijlage 2: Staat van bedrijfsactiviteiten;
 - bijlage 3: Bijzondere gevelvormen;
 - bijlage 4: Gebieden met afwijkende verstoringsdiepte;
 - bijlage 5: Lijst van karakteristieke bouwwerken.

Op de verbeelding zijn de bestemmingen van de in het plan opgenomen gronden aangegeven. De regels bepalen de ontwikkeling en beheer van het plangebied. De toelichting hoort bij het plan. Hierin zijn de aan het plan ten grondslag liggende uitgangspunten en onderzoeken weergegeven.

1.3 Ligging en begrenzing plangebied

Het plangebied van dit bestemmingsplan is aangegeven op de volgende afbeelding (figuur 1.1). De begrenzing volgt grotendeels de bestaande begrenzingen van de bestemmingsplannen Workum - Oer de Dolte, bedrijventerrein Horsa en Burevaart en bedrijventerrein It Soal.

Het plan omvat het bedrijventerrein It Soal, ten zuidwesten van de kern van Workum, richting het IJsselmeer. De woonbuurt Oer de Dolte, ten zuiden van de historische kern van Workum en ten oosten van de meest recente uitbreiding Thomashof. Een klein stukje uit het plangebied van de bestemmingsplannen Workum - Kom en Thomashof is meegenomen, alleen om de aanduiding 'geluidzone – industrie' ten noordoosten van bedrijventerrein It Soal op te kunnen nemen. Verder valt bedrijventerrein Horsa en Burevaart, ten zuidoosten van de Sudergoawei, in dit plan.

Figuur 1.1 Ligging en begrenzing plangebied

1.4 Huidige planologisch situatie

Voor het plangebied gelden, tot het van rechtskracht worden van dit bestemmingsplan, de volgende plannen:

Naam plan	Onherroepelijk
Súdwest-Fryslân – kleine windturbines	03-03-2022
Wijzigingsplan Workum - Uitbreiding FrieslandCampina	08-02-2021
Workum- scholen Weverswei	19-12-2019
Parapluplan parkeernormen SWF	08-11-2018
Workum - De Nije Rolpeal	06-09-2016
Beheersverordening Workum - Bedrijventerrein It Soal	19-12-2013
Bestemmingsplan Workum- Bedrijventerrein Horsa en Burevaart	06-10-2010
Bestemmingsplan Workum- Oer de Dolte	02-10-2009
Bestemmingsplan Workum- Bedrijventerrein It Soal mest en groendrogerij	10-07-2008
Herziening bestemmingsplan Workum - Omgeving Horsa	15-12-1992

In de loop van de tijd zijn delen van de genoemde bestemmingsplannen ingevuld of herontwikkeld. Hiervoor zijn ofwel nieuwe bestemmingsplannen gemaakt, of zijn uitgebreide afwijkingsprocedures of wijzigingsprocedures gevoerd. Wanneer de bestemmingsplannen ongeveer 10 jaar of ouder zijn, worden deze in dit bestemmingsplan meegenomen. De gebieden waarvoor een afwijkingsprocedure is doorlopen worden in dit bestemmingsplan voorzien van een actuele regeling. In het plangebied zijn dit onder meer:

Vergunning	Verleningsdatum
Omgevingsvergunning Workum- Lutswei 2A	17-01-2020
Omgevingsvergunning Workum- Turflân 11 001 t/m 11 029	30-01-2018
Omgevingsvergunning nabij Kampwei 8 Workum	22-06-2015

De geldende planregels in de diverse bestemmingsplannen zijn destijds afgestemd op de destijds aanwezige functies en bebouwing. Globaal ging het daarbij om de volgende functies:

- Wonen;
- Maatschappelijk functies (scholen, kerken, dorpshuizen);
- Afzonderlijke bedrijven;
- Bedrijventerreinen;
- Sportvoorzieningen;
- Structurele groen- en watervoorzieningen.

1.5 Leeswijzer

De plantoelichting geeft een toelichting op het bestemmingsplan, maar is geen juridisch onderdeel van het bestemmingsplan. De plantoelichting bevat achtereenvolgens de volgende hoofdstukken:

Hoofdstuk 1	Inleiding
Hoofdstuk 2	Planbeschrijving
Hoofdstuk 3	Beleidskader
Hoofdstuk 4	Omgevingsaspecten
Hoofdstuk 5	Juridische vormgeving
Hoofdstuk 6	Uitvoerbaarheid

HOOFDSTUK 2 Planbeschrijving

Het plangebied bestaat uit gebieden waar in hoofdzaak wordt gewoond, sportvoorzieningen of maatschappelijke voorzieningen zijn geclusterd en bedrijventerreinen zijn gesitueerd. Deze hebben ieder hun eigen functionele structuur, verkeerstructuur en ruimtelijke opzet. Grofweg bestaat het plangebied uit drie deelgebieden: het woongebied Oer de Dolte, het bedrijventerrein It Soal en bedrijventerrein Horsa en Burevaart. Dit hoofdstuk licht de functionele structuur binnen deze gebieden toe. Enkele opvallende aspecten worden daarbij nadrukkelijk besproken.

2.1 Oer de Dolte

2.1.1 Begrenzing en ligging

Het gebied Oer de Dolte betreft de bestaande woongebieden Bascohof / De Ikkers en Oer de Dolte, en het sport- en scholencomplex aan de Weverswei en het maatschappelijke cluster aan de Spoardyk. Deze gebieden worden ruwweg begrensd door de Dolte, de Trekvaart, de Sudergoawei en de Brandeburevaart. De belangrijkste ontsluitingswegen zijn de Spoardyk en de Hearewei. De Spoardyk ontsluit Workum op de stroomweg Sudergoawei (N359), de doorgaande weg naar Koudum in zuidelijke richting en naar Bolsward en de A7 in noordelijke richting. De Hearewei is de verbinding naar het bedrijven- en recreatieterrein It Soal.

2.1.2 Functionele structuur en stedenbouwkundige opzet

Het overgrote deel van het plangebied wordt in beslag genomen door woningen en woongebouwen. Het gebied is als woongebied tot ontwikkeling gebracht in de periode 1900 tot 2000. De oudste vooroorlogse woonbebouwing wordt daarbij aangetroffen aan de westkant van de Spoardyk. De daaropvolgende ontwikkeling van woningen, vond plaats op de strook grond tussen het water De Dolte en de Aldewei, en in de vorm van het woonzorgcentrum 'Nij Mariënacker'. Vervolgens werden respectievelijk de woongebieden Bascohof en De Ikkers en het (recreatieve) woongebied tussen de Trekvaart en de Algeraburren tot ontwikkeling gebracht.

De meest recente woonbebouwing wordt aangetroffen in het tussen de Aldewei, de Algeraburren, de Sudergoawei en de Spoardyk gelegen gebied. De woonfunctie is binnen het plangebied overwegend gestalte gegeven in de vorm van grondgebonden, vrijstaande, twee-onder-één-kap en rijwoningen, die zijn opgetrokken in één of twee bouwlagen en in de meeste gevallen zijn voorzien van een kap.

De woonfunctie wordt daarnaast aangetroffen in vorm van een tweetal kleinschalige appartementengebouwen aan respectievelijk de Inthiemasingel (Dolte State) en de Aldewei, en een enkele bedrijfswoning. Het woonzorgcentrum 'Nij Mariënacker' aan de Spoardyk is een bijzonder woongebouw dat bestaat uit een cilindervormig gebouw met aan de noordwestzijde een aanbouw met daarin 50 zorgeenheden en 17 (aanleun)appartementen. Het pand heeft een moderne vorm en bestaat uit vier bouwlagen. Direct achter 'Nij Mariënacker', tussen de Aldewei en de Weverswei, is een openbaar park (het burgemeester Oppedijk van Veenpark) met diverse paden en waterpartijen.

De werkfunctie manifesteert zich in dit gebied als een duidelijk ondergeschikte functie. Er is sprake van enige commerciële dienstverlening (notariskantoor, kantoren in het algemeen), enkele aan-huis-verbonden vrije beroepen (waaronder een arts) en enkele bedrijven aan de Spoardyk (drukkerij en installatiebedrijf). Dit soort bedrijven laat zich

over het algemeen goed combineren met de woonfunctie en hebben geen beperkende werking.

In het plangebied is nog een (voormalige) boerderij gesitueerd, aan de Aldewei 26. De voormalige boerderij aan de Aldewei 26 is het pand, naast de woonfunctie, tevens in gebruik als bed & breakfast en galerie. Voor Aldewei 26 geldt dat deze in het nieuwe bestemmingsplan bestemd als 'Wonen – Woonboerderij' in combinatie met 'Tuin'.

Aan de Weverswei is sprake van een clustering van sport- en schoolvoorzieningen, waarvoor bestemmingsplan 'Workum – De Nije Rolpeal' is opgesteld. In 2016 is het bestemmingsplan vastgesteld en het multifunctionele sportgebouw "De Rolpeal" is in de zomer van 2019 in gebruik genomen. Hierin is onder andere het zwembad en de sporthal gevestigd. Tevens is hier kleedruimte en horeca voor de naastgelegen voetbalvereniging gevestigd. De voetbalvereniging beschikt over een kunstgrasveld en een natuurgasveld. Aan de Weverswei is ook de tennisvereniging gevestigd. De tennisvereniging beschikt over vier verlichte gravelbanen en een tennishal met twee binnenbanen. Zowel de buitenaccommodatie als de tennishal is volledig eigendom van tennisvereniging en Stichting Tennishal Workum en wordt door vrijwilligers beheerd. Naast de tennisbanen is hier ook nog een jeu-de-boules baan gesitueerd.

De nieuwbouw van de Rolpeal maakt onderdeel uit van een integrale herinrichting waarbij ook de bestaande St. Ludgerusschool (met buitenschoolse opvang), de nieuwbouw van OBS de Pipegaal en CBS It Finster (in één gebouw) en de bijbehorende infrastructuur zijn betrokken. Onderwijs en Sport hebben grote maatschappelijke betekenis en zijn zeer belangrijk voor de sociale samenhang in de gemeente. Met het daarbij opnieuw inrichten van de Weverswei en de Spoardyk heeft deze locatie een belangrijk cluster van maatschappelijke voorzieningen en een positieve uitstraling voor Workum en de gehele regio gekregen. CBS It Finster (Fûgelikkers 2) en OBS de Pipegaal (Hearewei 1) zijn verhuisd naar het nieuwe scholencluster aan de Weverswei. Hiervoor is het bestemmingsplan 'Workum – scholen Weverswei' opgesteld, welke eind 2019 is vastgesteld. Enkele andere maatschappelijke functies zijn nog terug te vinden aan de Konvitsdijk. Hier is een gezondheidscentrum met een apotheek en een huisartsenpraktijk gevestigd. Daarnaast is hier de brandweerkazerne gevestigd. Westelijk van deze functies is de algemene begraafplaats gesitueerd. De begraafplaats werd in 1822 in gebruik genomen.

2.2 Bedrijventerrein Horsa en Burevaart

2.2.1 Begrenzing en ligging

Het bedrijventerrein Horsa en Burevaart is globaal gelegen tussen de provinciale weg Sudergoawei, N359 (westzijde) , de Burevaart (zuidwestzijde), de Workumer Trekvaart (noordoostzijde) en de spoorlijn Stavoren-Workum-Sneek-Leeuwarden (oostzijde). Het water de Horsa loopt dwars door het gebied heen van de Burevaart tot de Workumer Trekvaart. Het gebied wordt op de N359 ontsloten via de Spoardyk (de weg tussen de stadskern en het station).

2.2.2 Functionele structuur

Op het huidige bedrijventerrein zijn verschillende functies vertegenwoordigd, waarbij de kaasfabriek het meest in het oog springt. Voor de rest zijn er diverse ambachtelijke, verzorgende, opslag- en handelsbedrijven door elkaar gevestigd, waarbij een flink aandeel voor aan water(sport)gebonden bedrijven.

De kaasfabriek van Workum dateert van 1909 en is in de loop der jaren uitgegroeid tot een van de grootste kaasfabrieken in Europa. Een toekomstige uitbreiding, waar de melkontvangst zal plaatsvinden, staat nog gepland oostelijk van de huidige bebouwing tussen de Horsa en de Parallelweg. Hiervoor is in 2020 een wijzigingsplan door het college

vastgesteld. Dit wijzigingsplan wordt opgenomen in deze herziening. De totale bebouwing springt in het oog als zowel ruimtelijk en functioneel de meest dominante bebouwing in het gebied.

Rond 1980 is het de omgeving van de kaasfabriek verder vormgegeven als bedrijventerrein en vestigden zich de eerste andere bedrijven. Geleidelijk werd het gebied ten zuidwesten van de Spoardyk opgevuld met bedrijven, waaronder de rioolwaterzuiveringsinstallatie van het Wetterskip Fryslân. Inmiddels zijn de terreinen grenzend aan de noordoostzijde en de zuidwestzijde van de Eniggaburren, grotendeels uitgegeven. Van de daar aanwezige bedrijfsvestigingen, is het merendeel afhankelijk van de ligging aan water en de nabijheid van de jachthaven. Alleen aan de noordoostzijde van de Eniggaburren, in de hoek van de Horsa en de Workumer Trekvaart, is nog ruimte voor bedrijfsvestiging.

Recentelijk zijn er kavels aan in het verlengde van de Yttingwei in het zuidwesten van dit bedrijventerrein uitgegeven. Hier is sprake van gemengde bedrijvigheid, met ook dienstverlenende functies en is nog enige ruimte voor nieuwe bedrijvigheid.

Bij 19 bedrijven op het bedrijventerrein is een bedrijfswoning gebouwd. De bestaande bedrijfswoningen worden meegenomen in dit bestemmingsplan, met uitzondering van de niet-aanwezige bedrijfswoning bij café Spoarsicht; deze komt te vervallen.

In het plangebied is ook het station van Workum gevestigd. In 1973 is het stationsgebouw van Workum gesloopt. Op de plaats van het gebouw is een eenvoudigeabri en een fietsenstalling gevestigd. Het station bestaat uit twee perrons waar treinen stoppen richting Sneek/Leeuwarden en richting Stavoren. Direct tegenover het station, aan de Spoardyk, is café Spoarsicht gevestigd.

2.3 Bedrijventerrein It Soal

2.3.1 Begrenzing en ligging

Ten zuidwesten van de kern van Workum, richting het IJsselmeer, ligt bedrijventerrein It Soal. Dit gebied wordt begrensd door de Suderséleane (noordwestzijde), recreatieterrein It Soal (zuidwestzijde), de Workumer Soal, de vaarverbinding van Workum naar het IJsselmeer (zuidoostzijde) en de perceelsgrens van het bedrijf Culterra (noordoostzijde). Het gebied wordt over de weg ontsloten door de Suderséleane en over het water door de Workumer Soal.

2.3.2 Functionele en stedenbouwkundige structuur

In de jaren '60 van de vorige eeuw is begonnen met de ontwikkeling van dit bedrijventerrein, om te voorzien in de behoefte in bedrijven in handel en industrie. Eén van de eerste bedrijven die zich hier vestigde was de groenvoerdrogerij Workum en omstreken, tegenwoordig Culterra.

In de jaren '70 is het terrein verder naar het zuidwesten uitgebreid, waarbij zich in hoofdzaak water(sport)gebonden bedrijven vestigden. Voor dit soort bedrijven is dit een goede locatie door de goede aansluiting met It Soal. Deze waterverbinding geeft een directe aansluiting op het IJsselmeer. Tevens ligt ten zuidwesten van het bedrijventerrein (langs het IJsselmeer) een gebied met veel recreatieve voorzieningen, zoals een camping en een jachthaven en zijn andere recreatief-toeristische steden en dorpen goed bereikbaar. De belangrijkste weg voor de ontsluiting van het bedrijventerrein is de Suderséleane. Deze weg heeft tevens een ontsluitingsfunctie ten behoeve van het ten zuidwesten van het bedrijventerrein gelegen recreatiegebied "It Soal".

In noordoostelijke richting geeft de Suderséleane verbinding met de kern van Workum en de provinciale weg Bolsward / Lemmer. Tevens is er sprake van een verbinding (via de Hylperdyk) met andere watersportplaatsen uit de zuidwesthoek van Friesland, zoals Hindeloopen, Koudum en Stavoren.

De ontsluiting van het bedrijventerrein zelf wordt gevormd door de Soalsdyk en de Kaeidyk. De laatstgenoemde weg vormt door aansluitpunten op zowel de Suderséleane als de Séburch (oostelijk van het bedrijventerrein) een doorgaande verbinding. De Soalsdyk is een doodlopende weg en heeft alleen een functie ten behoeve van het bestemmingsverkeer voor de bedrijven op het terrein.

Op het bedrijventerrein zijn tevens 6 bedrijfswoningen gevestigd. De bestaande bedrijfswoningen zullen worden meegenomen in dit bestemmingsplan.

2.4 Verkeersstructuur

2.4.1 Wegen

De inrichting van wegen vormt de basis voor een verkeersveilige, bereikbare en leefbare gemeente. Landelijk is afgesproken dat hiervoor het Duurzaam Veilig principe wordt toegepast. Hierin wordt onderscheid gemaakt in verkeersruimten en verblijfsgebieden. In de verkeersruimten krijgen vlotte autoverplaatsingen en bereikbaarheid prioriteit. In verblijfsgebieden is de kwaliteit van de openbare ruimte belangrijker. De doorstroming van het verkeer heeft een ondergeschikte rol ten opzichte van een aangenaam en veilig woon- en leefklimaat. Op basis van Duurzaam Veilig zijn er drie categorieën wegen:

1. Stroomwegen (verkeersruimte)
vormen het landelijke- en regionale hoofdwegennet. Hier geldt een variabele snelheid van 100 km/u tot 19:00 uur en 120/130 's tot 6:00 uur of 100 km/u buiten de bebouwde kom en 70 km/u binnen de bebouwde kom.
2. Gebiedsontsluitingswegen (verkeersruimte)
hebben een ontsluitende functie voor een groter gebied en regionale centra, en vormen een verbinding met de stroomwegen. Hier geldt een maximum snelheid van 80 km/u buiten de bebouwde kom en 50 km/u binnen de bebouwde kom.
3. Erftoegangswegen (verblijfsgebied)
lopen direct van en naar de percelen, hoofdzakelijk bestemmingsverkeer, agrarisch verkeer, fietsers. Hier geldt een maximum snelheid van 60 km/u buiten de bebouwde kom en 30 km/u binnen de bebouwde kom.

De Sudergoawei (N359) is een stroomweg. Dit is de doorgaande weg die Workum verbindt met Koudum en verder naar Lemmer in zuidelijke richting en Bolsward en de A7 in noordelijke richting. Voor het overige zijn de wegen in Workum erftoegangswegen.

Figuur 2.1 uitsnede GVV: categorisering wegen

2.4.2 Vaarwegen

De vaarwegenverordening van de Provincie Fryslân is van toepassing op de vaarwegen en waterstaatswerken die in beheer en onderhoud zijn bij de provincie. In het kader van deze verordening is het verboden een werk te maken, op te richten of te hebben of de afmetingen van een bestaand werk te veranderen of in het algemeen enige handeling te verrichten waardoor in de plaatselijke toestand een wijziging wordt aangebracht.

Binnen dit plangebied zijn It Soal, de Burevaart, de Horsa en de Warkumer Trekvaart in eigendom bij de Provincie Fryslân. Langs dergelijke vaarwegen moet voor de bovengenoemde handelingen een ontheffing bij de provincie gevraagd worden.

2.4.3 Openbaar vervoer

Het openbaar vervoer is in ontwikkeling op dit moment, met name door teruglopende reizigers aantallen. Mede veroorzaakt door corona.

De trein van Stavoren naar Leeuwarden vormt een belangrijke verbinding richting Groningen en het oosten van het land. Binnen de gemeente is de provincie Fryslân opdrachtgever van het openbaar vervoer. Het huidige netwerk van openbaar vervoer is opgebouwd uit:

- Trein;
- Lijnbus hoge frequentie;
- Lijnbus lage frequentie;
- Belbus;
- Buurtbus.

In de volgende afbeelding zijn de bestaande openbare vervoerslijnen binnen de gemeente zichtbaar gemaakt.

Workum is gelegen aan de spoorlijn tussen Stavoren en Sneek/Leeuwarden en beschikt over een treinstation. Het station is bereikbaar via de Spoardyk en beschikt over stallingruimte voor fietsen. Workum wordt met het openbaar vervoer ook nog ontsloten door een lijnbus (richting Lemmer en richting Bolsward) en een buurtbus, waarmee de omliggende dorpen bereikt kunnen worden.

Figuur 2.2: Uitsnede GVVP: overzicht netwerk openbaar vervoer.

HOOFDSTUK 3 Beleidskader

3.1 Rijksbeleid

3.1.1 Nationale Omgevingsvisie (NOVI)

Op 11 september 2020 is de Nationale Omgevingsvisie vastgesteld. De NOVI biedt een langetermijnperspectief op de ontwikkeling van de leefomgeving in Nederland tot 2050. Met de NOVI geeft het kabinet richting aan de grote opgaven die het aanzien van Nederland de komende dertig jaar ingrijpend zullen veranderen.

De Nationale Omgevingsvisie (NOVI) geeft richting voor keuzes, inspireert, stelt kaders en zorgt voor een integrale aanpak van strategische opgaven in de fysieke leefomgeving. Vier prioriteiten staan centraal:

1. ruimte voor klimaatadaptatie en energietransitie;
2. een duurzaam en (circulair) economisch groeipotentieel;
3. sterke en gezonde steden en regio's;
4. een toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk gebied.

De NOVI stelt een integrale aanpak voor, waarbij samengewerkt wordt met andere overheden en maatschappelijke organisaties. De opgaven rond wonen, klimaat, energie, circulaire economie, verkeer en vervoer en landbouw zijn zo groot en ingewikkeld dat meer sturing vanuit het Rijk nodig is.

Behoud van omgevingskwaliteit staat in de NOVI centraal. Dat wil zeggen dat alle ontwikkelingen met oog voor de natuur, gezondheid, milieu en duurzaamheid plaatsvinden. De NOVI maakt hierbij gebruik van drie afwegingsprincipes:

1. combinaties van functies gaan voor enkelvoudige functies;
2. kenmerken en identiteit van een gebied staan centraal;
3. afwentelen wordt voorkomen.

Het Rijk heeft de volgende inhoudelijke keuzes vastgelegd in de NOVI:

1. een klimaatbestendige inrichting van Nederland. Daarvoor is nodig dat functies meer in evenwicht met natuurlijke systemen (bodem en water) worden ingepast;
2. de transitie van de energievoorziening, bij de inpassing van duurzame energie is er oog voor de omgevingskwaliteit;
3. de transitie naar een circulaire economie met behoud van concurrentiekracht en een aantrekkelijk vestigingsklimaat;
4. de ontwikkeling van het Stedelijk Netwerk Nederland; hiermee stuurt het rijk op de verstedelijking in samenhang met bereikbaarheid. Woningbouw wordt versneld met oog voor omgevingskwaliteit;
5. concentratie van de stedelijke ontwikkeling/logistieke functies en behoud van de openheid van het landschap;
6. herindeling van het landelijk gebied in evenwicht met natuur en landschap. Werken aan de omslag naar kringlooplandbouw.

Met het voorliggende bestemmingsplan worden geen rijksbelangen geraakt.

3.1.2 Ladder voor duurzame verstedelijking

In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (voorganger van de NOVI) is de 'ladder voor duurzame verstedelijking' geïntroduceerd. Deze ladder is ingericht voor een zorgvuldige afweging en transparante besluitvorming bij alle ruimtelijke en infrastructurele besluiten, waardoor de ruimte in stedelijke gebieden optimaal benut wordt. De ladder voor duurzame verstedelijking is per 1 oktober 2012 verankerd in het Besluit ruimtelijke ordening (Bro).

Op 1 juli 2017 is het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) gewijzigd, waarbij een nieuwe Laddersystematiek geldt. De nieuwe regeling is vastgelegd in artikel 3.1.6 van het Bro.

Aangezien het voorliggende bestemmingsplan geen nieuwe stedelijke ontwikkelingen mogelijk maakt, is de ladder voor duurzame verstedelijking niet relevant voor dit bestemmingsplan.

3.1.3 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening

Het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) geeft richtlijnen voor de inhoud van bestemmingsplannen voor zover het gaat om ruimtelijke ontwikkelingen van nationaal belang. Deze vorm van normstelling sluit aan op de vroegere planologische kernbeslissing (pkb) met concrete beleidsbeslissingen en beslissingen van wezenlijk belang die ook van betekenis waren voor de lagere overheden. Het besluit is op 30 december 2011 in werking getreden. In de NOVI wordt een totaalbeeld van het ruimtelijk- en mobiliteitsbeleid op rijksniveau gegeven. Hier wordt bepaald welke kaderstellende uitspraken zodanig zijn geformuleerd dat deze bedoeld zijn om beperkingen te stellen aan de ruimtelijke besluitvormingsmogelijkheden op lokaal niveau. Het Barro bevestigt in juridische zin die kaderstellende uitspraken. De normering uit het Barro werkt zoveel mogelijk direct door op het niveau van de lokale besluitvorming. Bij besluitvorming over bestemmingsplannen moeten de regels worden gerespecteerd. Het merendeel van de regels legt beperkingen op, daarin is een gradatie te onderkennen. Deze zijn geformuleerd als een 'ja-mits', een 'ja, voor zover', een 'nee-tenzij', een 'nee-als' of een stringente 'nee' bepaling.

De nationale belangen zoals geformuleerd in het Barro zijn geen onderdeel van dit bestemmingsplan en dus niet in het geding.

3.1.4 Water

Europees en Rijksbeleid

Kaderrichtlijn Water

De Kaderrichtlijn Water (KRW) heeft als doel om de kwaliteit van de Europese wateren te verbeteren ("goede toestand") en die kwaliteit goed te houden. Het belangrijkste middel om dit doel te bereiken is het stroomgebiedbeheerplan (SGBP). In een dergelijk plan worden de waterkwaliteitsdoelen en de daarvoor benodigde maatregelen beschreven om deze goede toestand te bereiken. Nederland maakt deel uit van vier internationale stroomgebieden, waarbij de gemeente Súdwest-Fryslân in het stroomgebied van de Rijn Noord valt.

In het stroomgebiedbeheerplan van de Rijndelta staan de doelen en bijbehorende maatregelen om een goede toestand van oppervlakte- en grondwater te bereiken.

Waterwet

De Waterwet (december 2009) stelt integraal waterbeheer op basis van de 'watersysteembenadering' centraal. Deze benadering gaat uit van het geheel van relaties binnen watersystemen. Denk hierbij aan de relaties tussen waterkwaliteit, -kwantiteit, oppervlakte- en grondwater, maar ook aan de samenhang tussen water, grondgebruik en watergebruikers. Hiernaast kenmerkt integraal waterbeheer zich ook door de samenhang met de omgeving. Dit komt tot uitdrukking in relaties met beleidsterreinen als natuur, milieu en ruimtelijke ordening.

Met de Waterwet is de gemeente beter uitgerust om onder andere wateroverlast tegen te gaan.

Wet ruimtelijke ordening en de Watertoets

De watertoets is per 1 november 2003 wettelijk verplicht (en vastgelegd in het Besluit ruimtelijke ordening). Op basis van het Bro, moet een paragraaf worden opgenomen waarin wordt beschreven hoe er rekening is gehouden met de waterhuishouding binnen het bestemmingsplan. Voor de schriftelijke onderbouwing van de waterhuishouding binnen het bestemmingsplan, is gebruik gemaakt van de wettelijk verplichte 'Watertoets'. In de Watertoets wordt door het Wetterskip Fryslân advies gegeven hoe om te gaan met de waterhuishouding, zodat deze wordt gewaarborgd. Bij ruimtelijke ontwikkelingen is het van belang dat het Wetterskip vroegtijdig betrokken wordt.

In de waterparagraaf (paragraaf 4.12) is dit verder uitgewerkt.

Nationaal Waterplan 2016-2021

Onderdeel van de bovengenoemde Waterwet is het zesjaarlijkse Nationaal Waterplan. Dit plan is de opvolger van de 4e Nota Waterhuishouding (2009) en heeft de status van structuurvisie binnen de Wet ruimtelijke ordening. In het plan zijn de hoofdlijnen van het nationale waterbeleid en de daartoe behorende aspecten van het nationale ruimtelijke beleid beschreven. Ook maken de (vier) stroomgebiedsbeheersplannen (SGBP's) onderdeel uit van het Nationaal Waterplan. Zo ontstaat er een heldere koppeling tussen Europees beleid (o.a. de Kader Richtlijn Water) en Rijksbeleid.

Duurzaam waterbeheer is het devies van het Nationaal Waterplan. Gemeenten hebben hierin specifieke taken op het gebied van omgaan met afvalwater, hemelwater en grondwater.

De opvolger van het Nationaal Waterplan, het Nationaal Water Programma 2022-2027, is in voorbereiding.

Waterbeleid 21e eeuw: anders omgaan met water

Door de opgetreden wateroverlast heeft de regering de commissie Waterbeheer 21e eeuw in het leven geroepen. De commissie geeft advies over de problemen en hoe die in de toekomst te voorkómen zijn. Op 31 augustus 2000 bracht de commissie het advies Waterbeleid voor de 21e eeuw "Geef water de ruimte en de aandacht die het verdient" uit. De commissie concludeerde dat de manier waarop wij nu met water omgaan niet voldoende is voor de verwachte klimaatsveranderingen. De bevindingen van de commissie zijn verwoord in de hedendaagse wetgeving en beleidsnota's. In grote lijnen ligt de nadruk op de kwantiteitstrits vasthouden-bergen-afvoeren en de kwaliteitstrits schoonhouden-schoonmaken.

Nationaal Bestuursakkoord Water

Met het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) (2011) onderstrepen het Rijk, het Interprovinciaal Overleg, de Unie van Waterschappen en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten de gezamenlijke opgave om het watersysteem op zo kort mogelijke termijn en tegen de laagste maatschappelijke kosten op orde te brengen en te houden. Samenwerken is de rode draad van het geactualiseerde Nationaal Bestuursakkoord. Het NBW is een uitwerking van het waterbeleid 21e eeuw (WB21) en de Kader Richtlijn Water. De belangrijkste doelen en taken zijn:

- het teveel (overlast) of tekort (onderlast) aan water aanpakken;
- verbetering van de waterkwaliteit.

3.2 Provinciaal en regionaal beleid

Het provinciale beleid is uiteengezet in de Omgevingsvisie Fryslân 2020: 'De romte diele'. De belangrijkste uitgangspunten uit het provinciale beleid zijn nu nog vastgelegd in de Verordening Romte Fryslân. Hierin zijn voor de provinciale belangen regels opgenomen, waar in bestemmingsplannen rekening mee gehouden moet worden. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt de Verordening Romte vervangen door de Omgevingsverordening. Tot die tijd blijft de verordening Romte het toetsingskader.

3.2.1 Omgevingsvisie "De Romte Diele"

De Omgevingsvisie is een van de nieuwe instrumenten uit de Omgevingswet. De visie omvat het provinciaal geïntegreerd beleid voor de fysieke leefomgeving op een hoog abstractieniveau, voor de lange termijn en is op 23 september 2020 vastgesteld. Het is geen blauwdruk voor hoe Fryslân het over 20/30 jaar uit ziet. In de visie is aangegeven waar de provincie heen wil: de ambitie en doelen voor de toekomst. Hoe dit gestalte moet krijgen is niet precies aangegeven. Wel geeft de visie de richting aan waar de provincie met allerlei partijen naar toe wil werken. Samen met verschillende organisaties, inwoners en ondernemers in Fryslân geeft de provincie invulling aan deze visie. Dit gebeurt in programma's, concrete projecten en initiatieven, en zo nodig ook in regels.

De visie vervangt het strategisch beleid uit het Streekplan, Milieubeleidsplan, Waterbeheerplan en het Verkeers- en Vervoersplan. Bovendien is de provinciale Natuurvisie, die bestaat sinds de Natuurbeschermingswet (2017) is vereist, hierin opgenomen. In de visie is aangegeven wat de provincie doet om de huidige basiskwaliteiten van de Friese leefomgeving op orde te houden. Daarnaast wil de provincie extra inzetten op vier urgente, integrale opgaven:

- Fryslân vitaal, leefbaar en bereikbaar houden;
- Energietransitie met kracht voortzetten;
- Fryslân klimaatadaptief inrichten;
- Versterken biodiversiteit.

Schematisch ziet de opbouw van de omgevingsvisie er als volgt uit.

3.2.2 Grutsk op 'e Romte

De karakteristieke omgevingskwaliteiten van landschap en cultuurhistorie die Fryslân herkenbaar maken en waardevol zijn, staan beschreven in de nota Grutsk op 'e Romte (2014). Het streven is dat deze omgevingskwaliteiten herkenbaar blijven en gebruikt worden bij nieuwe plannen.

In deze visie worden verschillende deelgebieden onderscheiden, met ieder een eigen cultuurhistorische en landschappelijk karakter. Workum ligt daarbij in het Kleigebied Westergo en grenst aan de zuidoostzijde aan het Merengebied. Vanuit de visie zijn voor het plangebied de volgende kernkwaliteiten van belang binnen de gebieden:

Kleigebied Westergo

Workum is gelegen op een relatief jonge kwelderwal waar de snelle overgangen tussen zeeklei en veen karakteristiek zijn. De kwelderwal aan de IJsselmeerkust is een betrekkelijk laat fenomeen (Middeleeuwen) en is ontstaan door overslaggronden ten tijde van de uitdijning van het IJsselmeer. De dunne kwelderwal vormt een abrupte, snelle overgang tussen de oude zeekleigronden en de veengronden.

Uitgangspunt is dat het lineaire karakter van de kwelderwallen gerespecteerd wordt, daarbij dient de ritmiek van de dorpen als leesbare afzonderlijke eenheden op de wal met de openheid daartussen behouden te blijven. Ook de dorpssilhouetten, met als baken de kerktorens, moeten herkenbaar blijven zonder dat ruis ontstaat tussen de dorpsranden en het omliggende landschap; de zichtlijnen die de kern van het dorp verbinden met het landschap dienen gehandhaafd te blijven.

In dit bestemmingsplan is de geldende juridische regeling overgenomen en wordt de bestaande situatie vastgelegd. Nieuwe ontwikkelingen zijn niet mogelijk, tenzij hiervoor in een eerder stadium al een afweging heeft plaatsgevonden. Deze passen dan binnen de kernkwaliteiten zoals opgenomen in de visie Grutsk op 'e Romte. Waar mogelijk en nodig worden de kernkwaliteiten in dit bestemmingsplan beschermd.

3.2.3 Verordening Romte 2014

Op 25 juni 2014 hebben Provinciale Staten de Verordening Romte Fryslân 2014 vastgesteld. De verordening is in werking getreden op 1 augustus 2014. In de loop der jaren is de verordening verder aangepast en/of aangevuld door herzieningen of wijzigingen. Zo is op 18 februari 2015 de 1e partiële herziening van de verordening (Romte foar Sinne), met het ruimtelijk beleid voor opstellingen voor zonne-energie, vastgesteld en zijn in 2020 nieuwe regels voor zon en wind in de verordening opgenomen.

In de verordening zijn regels gesteld die ervoor moeten zorgen dat de provinciale ruimtelijke belangen doorwerken in de gemeentelijke ruimtelijke plannen. Als daaraan niet wordt voldaan, zal de provincie een zienswijze indienen en eventueel een aanwijzing geven als onvoldoende aan die zienswijze tegemoet wordt gekomen. Het streekplanbeleid is in het kader van de verordening voorzien van concrete beleidsregels. In de verordening is onder meer de grens tussen het buitengebied en het stedelijk gebied vastgelegd. In stedelijk gebied bestaat een grotere mate van beleidsvrijheid wat betreft de ruimtelijke ordening dan in het buitengebied. Vanuit de verordening zijn de volgende onderwerpen voor het plangebied van belang:

Regionaal centrum

Workum is in de omgevingsverordening aangeduid als regionaal centrum. Workum heeft daarmee een regionale verzorgingsfunctie voor het omliggende gebied. Regionale centra hebben een compleet aanbod aan lokale en bovenlokale voorzieningen voor het omliggende gebied. Ze hebben een belangrijke functie voor de leefbaarheid en voor de

bereikbaarheid van diverse voorzieningen in hun regio's. Het is primair aan gemeenten om invulling te geven aan een sterke positie van regionale centra.

Weidevogelkansgebied

Een klein gedeelte van binnen het plangebied is in de provinciale verordening aangewezen als Weidevogelkansgebied. Dit betreft het gedeelte in het uiterste zuidoosten, nabij het bedrijventerrein Burevaart (zie afbeelding 3.1). Ten behoeve van de bescherming van weidevogelgebieden is de Weidevogelnota 2014-2020 opgesteld. De provincie concentreert de inspanningen voor weidevogels in de meest kansrijke gebieden. In weidevogelkansgebieden en weidevogelparels zijn nieuwe planologische ontwikkelingen met bebouwing, beplanting of verharding die verstorend werken op de openheid en rust in principe niet toegestaan. Agrarische ontwikkelingen, met uitzondering van de nieuwvestiging van een agrarisch bedrijf, zijn wel toegestaan. In dit bestemmingsplan zal dit gebied als agrarisch worden bestemd, waarbij geen mogelijkheden voor bebouwing worden geboden.

Figuur 3.1: Weidevogelkansgebied (Verordening Romte)

3.2.4 Regionale bedrijventerreinenplan

De Verordening Romte gaat uit van de aanwezigheid van (regionale) bedrijventerreinenplannen. Dit bedrijventerreinenplan geeft invulling aan de eis dat een ruimtelijk plan een nieuw bedrijfsterrein of uitbreiding van een bestaand bedrijfsterrein kan bevatten, indien dit qua oppervlakte en invulling van bedrijfstypen in overeenstemming is met een bedrijventerreinenplan dat de schriftelijke instemming van Gedeputeerde Staten heeft.

Voor de regio Zuidwest Fryslân (4 gemeenten, waaronder SWF) is een bedrijventerreinenplan opgesteld. In het plan zijn alle nieuwe dan wel uit te breiden bedrijventerreinen met een oppervlakte van 1 hectare of meer opgenomen. Het betreft vooral terreinen bij stedelijke en regionale centra en bedrijfsconcentratiekernen, waar op grond van het Streekplan bedrijventerrein op voorraad mogelijk is. Voor terreinen kleiner dan 1 hectare, meestal gelegen bij de 'overige kernen' is aanvullend ruimte, maar dan via een afzonderlijke afweging en procedure.

In de raming van de behoefte en bij de planning van nieuwe terreinen is in het bedrijventerreinenplan rekening gehouden met revitalisering, invulling van nog beschikbare ruimte op bestaande terreinen en met zorgvuldig ruimtegebruik. Hiermee is invulling gegeven aan toepassing van de SER-ladder op regionaal niveau: de mogelijkheden om ruimtewinst te boeken op alle bestaande terreinen in de regio zijn verdisconteerd in het totale regionale programma. Daarmee is voor elk plan voor een nieuw of uitbreiding van bestaand terrein voldaan aan die bepaling uit de Verordening Romte met betrekking tot zorgvuldig ruimtegebruik.

3.3 Gemeentelijk beleid

3.3.1 Omgevingsvisie 1.0 'Oars tinke yn Súdwest' (2021)

De gemeenteraad heeft op 29 april 2021 de Omgevingsvisie 1.0 'Oars tinke yn Súdwest': samenwerken aan een gezonde leefomgeving' vastgesteld. De Omgevingsvisie 1.0 voldoet aan de artikelen 4.9 en 4.10 van de Invoeringswet Omgevingswet. Op basis van de overgangswetgeving Omgevingswet, krijgt een structuurvisie op basis van de Wro automatisch de status van een Omgevingsvisie op basis van de Omgevingswet wanneer deze van kracht wordt. Deze visie is tot stand gekomen met de inwoners en ketenpartners van Súdwest Fryslân.

De Omgevingsvisie 1.0 schetst de hoofdlijnen van de ontwikkelingsrichtingen voor de woon-, werk- en leefomgeving op de langere termijn. De Omgevingsvisie helpt om keuzes te maken bij ontwikkelingen die de fysieke leefomgeving beïnvloeden en nodigt uit tot ontwikkelingen. Met deze omgevingsvisie kan de gemeente beoordelen of ontwikkelingen en projecten bij Súdwest-Fryslân passen.

De Omgevingsvisie 1.0 bestaat uit vijf thema's:

5. Gezonde vitale mensen in een gezonde en veilige omgeving;
6. Sterke kernwaarden: cultureel erfgoed, natuur, weids en waterrijk landschap;
7. Veerkrachtige en leefbare wijken, dorpen en steden;
8. Vitaal en aantrekkelijk landschap;
9. Duurzaam, energieneutraal en klimaatadaptief.

In de Omgevingsvisie 1.0 is een koppeling gelegd met de 17 duurzame ontwikkeldoelen (Sustainable Development Goals) zoals die wereldwijd worden gehanteerd.

De Raad heeft in de Omgevingsvisie 1.0 de kaders op hoofdlijnen voor toekomstige ontwikkelingen vastgesteld. De maatregelen om de vastgestelde thema uit te kunnen werken worden beschreven in, samen met de ketenpartners, op te stellen omgevingsprogramma's. Dit om de ambities uit de Omgevingsvisie 1.0 dichterbij te brengen. Het College van B&W stelt de omgevingsprogramma's vast. Zoals in de thema-onderdelen van de Omgevingsvisie benoemd, worden de volgende omgevingsprogramma's opgesteld:

- Gezond Wonen
- Omgevingskwaliteit
- Vitaal landschap
- Klimaatmitigatie
- Klimaatadaptatie

In het plangebied worden geen ontwikkelingen voorzien, die niet al eerder afgewogen zijn. Het bestemmingsplan heeft een conserverend karakter en tast de bestaande omgevingswaarden niet aan.

3.3.2 Agenda duurzame ontwikkeling

In juli 2018 is de 'Agenda Duurzame Ontwikkeling' vastgesteld door de gemeenteraad. De gemeente Súdwest-Fryslân staat net als andere overheden voor een grote opgave op het gebied van duurzame ontwikkeling. We werken toe naar een energie- en klimaatneutrale samenleving met een circulaire economie.

De Agenda omvat een groot aantal uiteenlopende ambities die als kader dienen voor de komende jaren, variërend van alle woningen energieneutraal in 2030 tot 100% afvalvrije festivals.

De agenda richt zich op 5 specifieke onderdelen:

1. Anders Wonen
2. Anders van A naar B
3. Anders Produceren
4. Anders Energie opwekken
5. Zelf Anders

Voor de 5 genoemde onderdelen is een concrete agenda vastgesteld en zijn ambities geformuleerd.

3.3.3 Klimaatagenda 2020, think global, act local

In 2015 hebben alle landen van de wereld ingestemd met een Duurzame Wereldagenda tot 2030. Hieruit volgen 17 Sustainable Development Goals (SDG's). Voor klimaat is doel 13 beschreven: neem dringend maatregelen om de klimaatveranderingen en de gevolgen ervan te bestrijden. Met de Europese Green Deal (2019) geeft de Europese Commissie aan hoe Europa in 2050 als eerste continent voor 2050 klimaatneutraal wordt. Nederland heeft dit vertaald in een Nationaal Klimaatakkoord (2019). De klimaatagenda van de gemeente Súdwest-Fryslân sluit naadloos aan op de doelen van het landelijk Klimaatakkoord. Dankzij deze koppeling wordt duidelijk wat voor onze gemeente de opgave is ten aanzien van klimaat en duurzame ontwikkeling.

De klimaatagenda voor de gemeente Súdwest-Fryslân, vastgesteld door de gemeenteraad op 1 juli 2020, bestaat uit 2 delen. In de omgevingsvisie 1.0 is de klimaatagenda opgenomen binnen het thema "Duurzaam, energieneutraal en klimaatadaptief" en verder uitgewerkt in de omgevingsprogramma's Klimaatmitigatie en Klimaatadaptatie.

3.3.4 Omgevingsprogramma Klimaatadaptatie (2021)

Het omgevingsprogramma klimaatadaptatie Súdwest-Fryslân is de nadere uitwerking van de Klimaatagenda SWF 2020 en het thema "Duurzaam, energieneutraal en klimaatadaptief" uit de Omgevingsvisie 1.0. Het programma is door de gemeenteraad vastgesteld op 17 augustus 2021.

Een programma is een flexibel instrument dat de overheid kan toepassen in verschillende fasen van de beleidscyclus. Het omgevingsprogramma klimaatadaptatie bestaat uit een koepelrapport met acties en maatregelen die zijn verdeeld over vier bouwstenen.

Bouwsteen 1 - Werken aan klimaatadaptatie

Acties en maatregelen waarin de gemeente SWF zelf klimaatopgaven, kansen in ruimtelijke projecten en onderzoeksvragen oppakt. De initiatiefrol ligt in deze bouwsteen bij de gemeente.

Bouwsteen 2 - Participatie en communicatie

Acties en maatregelen gericht op het betrekken van initiatiefnemers, inwoners en bedrijven bij het opnemen van klimaatbestendigheid in ontwikkelingen en eigen handelen. De rol van de gemeente SWF varieert binnen deze bouwsteen van initiatiefnemer tot facilitator tot stimulator

Bouwsteen 3 - Organiseren eigen opgaven

Acties en maatregelen gericht op de interne organisatie van de gemeente SWF. De gemeente is hierin regisseur van het vormgeven aan haar eigen klimaatbestendige werkwijze.

Bouwsteen 4 - Organiseren regionale opgaven

Acties en maatregelen gericht op de samenwerking voor de aanpak van regionale opgaven. De gemeente SWF treedt hierin op als samenwerkingspartner van onder meer Wetterskip Fryslân en provincie Fryslân, facilitator en in enkele gevallen als initiatiefnemer.

Het omgevingsprogramma benoemt concrete projecten op de korte termijn tot 2025 en geeft een aanzet voor de langere termijn maatregelen richting 2050. Daarbij is de ambitie dat de gemeente in 2050 CO₂-neutraal, klimaatbestendig, energieneutraal en circulair is. Dat sluit aan bij de nationale klimaatdoelstellingen. Het is wenselijk om de verschillende opgaven met elkaar te verbinden. Dat leidt tot een gezonde, veilige en goede kwaliteit van de leefomgeving. Voor het bereiken van een klimaatbestendig gemeente ligt de nadruk op ruimtelijke adaptatie, zodat de door SWF onderschreven landelijke doelstellingen (Deltabeslissing Ruimtelijk Adaptatie) worden gehaald:

1. vanaf 2020 klimaatadaptief handelen is 'het nieuwe normaal' en
2. in 2050 is Súdwest-Fryslân klimaatbestendig en waterrobuust ingericht.

Voor de in dit programma opgenomen maatregelen zijn vijf strategieën opgesteld om de ambitie en doelstellingen te behalen. Deze strategieën zijn tevens opgenomen in de omgevingsvisie 1.0.

1. Water- en klimaatbewustwording vergroten, zowel in- als extern.
2. In de praktijk brengen van klimaatadaptatie door te werken aan de opgaven in onze gemeente. Integraal werken, zowel intern tussen teams als extern met verschillende partners.
3. Verankeren van klimaatadaptatie in gemeentelijk beleid en handelen waardoor klimaatadaptatie een integraal onderdeel wordt van afwegingen.
4. Met samenwerkingspartners werken aan (regionale) opgaven. Rolbewustheid is hier onderdeel van. Elk gebied heeft zijn eigen specifieke kenmerken, die leidend moeten zijn in de keuzes die we maken ten aanzien van klimaatadaptatie en de integrale afwegingen.
5. Het benutten en versterken van de cyclus van kennis en monitoring.

Met het dynamische karakter van het omgevingsprogramma klimaatadaptatie Súdwest-Fryslân ontstaat de mogelijkheid om acties en maatregelen doorlopend verder aan te scherpen en aan te vullen.

3.3.5 Antennebeleid (2012)

De gemeenteraad heeft in haar vergadering van 18 oktober 2012 het "Antennebeleid gemeente Súdwest-Fryslân" vastgesteld. De noodzaak hiertoe ligt er in dat mobiele communicatie in Nederland de laatste jaren een ongekeerde groei doormaakt. Burgers en bedrijven hechten veel belang aan een ruime beschikbaarheid en goede toegankelijkheid van mobiele communicatie. Naast dit algemene belang is er ook een groot maatschappelijk belang voor goede mobiele communicatie, zoals de bereikbaarheid van de hulpdiensten. Door het toenemend gebruik van mobiele communicatie groeit de vraag naar plaatsingsmogelijkheden voor antenne-installaties. Om te komen tot een verantwoorde maatschappelijke, stedenbouwkundige en landschappelijke inpassing van antenne-installaties is gemeentelijk antennebeleid opgesteld.

In de regels van de verschillende bestemmingen hebben de bestaande antennemasten waar nodig een specifieke regeling gekregen.

3.3.6 Bomenbeleidsplan (2012)

Op 13 december 2012 heeft de gemeenteraad het bomenbeleidsplan vastgesteld, het beleidsplan is van kracht gegaan op 1 januari 2013 voor de gehele gemeente. In het beleidsplan is het kapbeleid van de gemeente vereenvoudigd, zonder dat dit ten koste gaat van waardevolle boomstructuren, groenclusters en aangewezen bomen. Er hoeft alleen een vergunning aangevraagd te worden voor het kappen van waardevolle bomen, boomstructuren en groenclusters. Om het waardevol groen goed te kunnen weergeven, zijn er kaarten gemaakt voor enkele dorpen en steden waar de bomen een belangrijke bijdrage aan de leefomgeving vertegenwoordigen.

Om individuele waardevolle bomen te kunnen beschermen is er door de gemeente een bomenregister opgesteld. Het bomen register is een dynamische lijst waaraan bomen kunnen worden toegevoegd of verwijderd. Om een boom aan te melden voor het register zal deze moeten voldoen aan één of meer van de opgestelde beoordelingscriteria. De aanmelding kan worden gedaan door zowel particulieren als de gemeente. De bomen op het bomenregister mogen niet worden gekapt tenzij er een algemeen maatschappelijk belang (overlast, onveiligheid, etc.) tegenop weegt.

In het plangebied zijn bomen aanwezig die zijn opgenomen in het bomenregister (peildatum 2021). Het meest actuele bomenregister is raadpleegbaar via de gemeentelijk website. Daarnaast is in het bomenbeleidsplan een kaart van Workum opgenomen waar twee groenclusters zijn opgenomen (de algemene begraafplaats en het burgemeester Oppedijk van Veenpark) en de bomenstructuur langs de Spoardyk en de Hearewei. Voor de bomen hoeft in dit bestemmingsplan geen specifieke regeling opgenomen te worden, omdat het beleid hiervoor voldoende bescherming biedt.

3.3.7 Erfgoednota

Met het vaststellen van de 'Erfgoednota 2021-2026 Cultureel Erfgoed is geen keus' (april 2021) heeft de gemeente haar visie en missie op behoud en ontwikkeling van het erfgoed vastgesteld. De gemeente SWF zorgt samen met de mienskip dat cultureel erfgoed duurzaam behouden en ontsloten wordt en zichtbaar en beleefbaar is. Dit doen wij door erfgoed te waarderen en te beschermen, bewustwording en samenwerking te stimuleren en daardoor erfgoed te versterken en levend te houden.

De mienskip heeft tijdens het 'Rondje Súdwest' in 2019 in het kader van de Omgevingsvisie 1.0 'Oars tinke yn Súdwest' (2021) cultureel erfgoed benoemt als wezenlijk onderdeel van thema 2 van de 5 thema's in de Omgevingsvisie 1.0: sterke kernwaarden: cultureel erfgoed, natuur, weids en waterrijk landschap. Ook het weidse en waterrijke landschap is eigenlijk erfgoed. Immers de meren, kanalen en sloten en weiden en akkergronden zijn allemaal onder menselijke invloed ontstaan en verder vormgegeven,

oftewel cultuurlandschap. In die zin geldt hetzelfde voor thema 4: vitaal en aantrekkelijk landschap. Ook in thema 3: veerkrachtige en leefbare wijken, dorpen en steden en thema 5: duurzaam, energieneutraal en klimaatadaptief heeft cultureel erfgoed een rol als wezenlijk onderdeel van de bijzondere woonkwaliteiten. Een zorgvuldige afweging van de cultuurhistorische waarden om de omgevingskwaliteit te kunnen waarborgen en te versterken is dus essentieel.

Het is een gemeentelijke wettelijke taak om te komen tot een zorgvuldige planbehandeling en besluitvorming voor wat betreft cultuurhistorie. Als gevolg van het beleid Modernisering Monumentenzorg is per 1 januari 2012 in het Besluit ruimtelijke ordening (artikel 3.6.1) bepaald dat gemeenten verplicht zijn cultuurhistorie mee te wegen bij het opstellen van het bestemmingsplan. Niet alleen de cultuurhistorische waarden in de grond (archeologie) maar ook boven de grond moeten meegenomen worden.

Zo stelt de gemeente bij bestemmingsplannen cultuurhistorische analyses op en gaat de gemeente bij de bescherming van archeologische (verwachtings)waarden in bestemmingsplannen formeel uit van de gemeentelijke FAMKE (Friese Archeologische Monumentenkaart Extra), een uitsnede van de provinciale FAMKE. Voor de bekende en de te verwachten cultuurhistorische waarden gaat de gemeente uit van de Cultuur Historische kaart van de provincie Fryslân (CHK) en de Landschapsbiografie Súdwesthoeke. Deze kaarten zijn daarmee onderlegger voor het in de Erfgoednota geformuleerde beleid. Niet alle op deze kaarten aangegeven waarden kunnen echter behouden blijven, hier komt een gemeentelijke afweging aan te pas.

In de toelichting van het bestemmingsplan moet beschreven worden hoe het bestemmingsplan met deze waarden omgaat. Op de verbeelding zijn cultuurhistorische waarden aangeduid met dubbelbestemmingen en/of aanduidingen. In de regels bij het bestemmingsplan is omschreven welke voorschriften er aan die bestemming zijn gekoppeld. Met de komst van de Omgevingswet worden deze op een gegeven moment doorvertaald naar het omgevingsplan.

Voor dit bestemmingsplan geldt dat karakteristieke bouwwerken op de verbeelding zijn aangegeven met de aanduiding 'karakteristiek' en een daaraan gekoppelde beschermende regeling. Voor archeologie geldt dat op basis van de FAMKE twee beschermende dubbelbestemmingen zijn opgenomen. Een klein deel van het plangebied ligt binnen de contour van het beschermd stadsgezicht, welke conform de geldende regeling is overgenomen. Bovendien geldt dat dit bestemmingsplan een conserverend karakter heeft. Er zijn geen ontwikkelingen voorzien, waarmee cultuurhistorische waarden in het geding zouden kunnen komen.

3.3.8 Ontwikkelvisie 2011-2021

De "*Ontwikkelvisie 2011-2021 gemeente Súdwest-Fryslân*" is op 22 maart 2012 vastgesteld. In deze visie staan de gemeentelijke ambities betreffende sociale, ruimtelijke en economische ontwikkelingen beschreven. De visie vormt een belangrijke basis voor nieuw beleid en ruimtelijke plannen. De visie maakt duidelijk hoe de gemeente zich naar de toekomst toe wil positioneren, wat de belangrijkste speerpunten zijn en op welke aandachtsgebieden wordt ingezet. De ontwikkelvisie beslaat een periode van tien jaar.

In de gemeente worden vijf landelijke clusters en één stedelijk cluster rondom Bolsward en Sneek onderscheiden. De ontwikkelvisie rust op zes pijlers waar een visie op is geformuleerd en waar een koers per landelijk of stedelijke cluster voor is uitgezet.

In het plangebied worden geen ontwikkelingen voorzien, die niet al eerder afgewogen zijn. Het bestemmingsplan heeft een conserverend karakter, waarmee het past in het beleid van de Ontwikkelvisie.

3.3.9 Verkeersbeleid

3.3.9.1 Verkeer- en vervoerplan (2013)

De gemeente Súdwest-Fryslân vindt het belangrijk dat inwoners in een verkeersveilige en prettige woonomgeving wonen en dat iedereen zich veilig en vlot kan verplaatsen. In het op 16 mei 2013 door de gemeenteraad vastgestelde "Gemeentelijk Verkeer- en Vervoerplan" (GVVP) staat hoe de gemeente dit wil bereiken. Het GVVP beschrijft de gemeentelijke visie op het gebied van verkeer en vervoer met als belangrijkste uitgangspunt om de verkeersveiligheid in de gemeente te waarborgen en te verbeteren. Daarnaast worden goede bereikbaarheid en het vergroten van de leefbaarheid als doelen gesteld.

3.3.9.2 Parkeren

Op basis van het parkeerbeleid van de gemeente kan berekend worden hoeveel parkeerplaatsen er benodigd zijn. Vervolgens moet aangetoond worden dat er voldoende parkeergelegenheid aanwezig is of gerealiseerd kan worden.

De gemeente Súdwest-Fryslân heeft de "Parkeernormennota Súdwest-Fryslân 2018" vastgesteld waarin de inhoud van het begrip 'voldoende parkeergelegenheid' is uitgewerkt. Aan de hand hiervan kan de parkeerbehoefte voor verschillende functies worden bepaald. Vervolgens moet aangetoond worden dat er voldoende parkeergelegenheid aanwezig is of gerealiseerd kan worden. Het parkeerbeleid is verwerkt in dit bestemmingsplan doormiddel van een dynamische verwijzing. Dit houdt in dat het parkeerbeleid waarmee rekening gehouden moet worden altijd, de meest recente versie is.

3.3.10 Visie ruimtelijke kwaliteit

De in het kader van het Nationaal Landschap Zuidwest-Fryslân opgestelde 'Landschapsontwikkelingsvisie' (2009) heeft als basis gediend voor de "*Visie Ruimtelijke Kwaliteit Gemeente Súdwest-Fryslân*" die op 23 juni 2013 is vastgesteld. De visie hanteert als uitgangspunt dat het landschap het product is van de ontwikkelingen in de landbouw, de natuur, de economie en de samenleving door de eeuwen heen; en dat dit ook in de toekomst zo zal zijn. Die veranderingen kunnen in beginsel bijdragen aan de landschappelijke kwaliteit, mits ze goed op elkaar worden afgestemd.

Met het gekozen abstractieniveau vormt de visie een basis voor andere sectorale beleidsvisies en andere ruimtelijke plannen, zoals gebiedsvisies, bestemmingsplannen, maar ook bijvoorbeeld de welstandsnota of beheer- en onderhoudsplannen. De visie dient als één van de toetsingskaders bij concrete initiatieven.

Hoofduitgangspunt is dat bij alle ruimtelijke ontwikkelingen de kernkwaliteiten van de verschillende landschapstypen leidend zijn. Daarnaast worden ontwikkelingen gestuurd met specifieke aandacht voor de volgende uitgangspunten:

- Versterken van de grootse openheid van het klei- en veengebied en de meren.
- Aandacht voor detail binnen het grootschalig landschap.
- Versterken van het contrast tussen binnendijks en buitendijks gebied.
- Behoud van authenticiteit en eenvoud.
- Ruimte voor dynamiek, experiment en contrast.

In het plangebied worden geen ontwikkelingen voorzien, die niet al eerder afgewogen zijn. Het bestemmingsplan heeft een conserverend karakter, waarmee het past in het beleid van de Visie Ruimtelijke Kwaliteit.

3.3.11 Woonvisie 2017 - 2022

De gemeente vindt het belangrijk dat alle inwoners van de gemeente goed kunnen wonen. Daarom heeft de gemeenteraad in juli 2017 een Woonvisie vastgesteld waarin de gemeentelijke ambities voor een rechtvaardige en evenwichtige woonruimteverdeling zijn vastgelegd voor de sociale huurvoorraad en de particuliere woningvoorraad.

In de Woonvisie is vastgelegd hoe de gemeente zorgt voor een optimaal functioneren van de woningmarkt. Hierbij is bijzondere aandacht voor de volgende thema's:

- Beschikbaarheid en betaalbaarheid van woningen voor alle doelgroepen,
- Wonen, zorg en participatie,
- Kwaliteit en duurzaamheid.

De Woonvisie vormt de basis voor het maken van prestatieafspraken tussen woningbouwcorporaties, huurdersverenigingen en gemeente. De visie geeft geen uitgangspunten voor de regeling van dit bestemmingsplan. Bij ontwikkelingen in het huidige woningbestand of bij een combinatie van wonen en zorg vormt de woonvisie wel een toetsingskader.

HOOFDSTUK 4 Omgevingsaspecten

4.1 Vormvrije mer-beoordeling

In bijlage C en D van het Besluit m.e.r. is aangegeven welke activiteiten in het kader van het bestemmingsplan planmer-plichtig (bijlage C en D), projectmer-plichtig (bijlage C) of mer-beoordelingsplichtig (bijlage D) zijn. Voor deze activiteiten zijn in het Besluit m.e.r. drempelwaarden opgenomen.

Het plan maakt geen ontwikkelingen mogelijk die in de bijlagen van het Besluit m.e.r. zijn opgenomen. Daarnaast maakt het plan geen deel uit van Natura 2000-gebieden, waarop kleinschalige ontwikkelingen invloed kunnen hebben. Voor dit bestemmingsplan is dan ook geen vormvrije m.e.r.-beoordeling of milieueffectrapport nodig. In de volgende paragrafen wordt per milieu-aspect een beschrijving gegeven van de mogelijke gevolgen van en voor dit bestemmingsplan.

4.2 Milieuzonering

4.2.1 Algemeen

Milieuzonering zorgt ervoor dat milieubelastende en milieugevoelige bestemmingen op een verantwoorde afstand van elkaar worden gesitueerd. Op deze wijze wordt gevaar en hinder voor de milieugevoelige functies voorkomen danwel zoveel mogelijk beperkt en omgekeerd wordt voldoende zekerheid aan milieubelastende activiteiten geboden dat deze activiteiten duurzaam binnen aanvaardbare voorwaarden uitgeoefend kunnen worden.

Bij dit bestemmingsplan hoort een Staat van Bedrijfsactiviteiten. Deze is gebaseerd op de categorale indeling van bedrijfstypen uit de publicatie 'Bedrijven en milieuzonering' (2009) van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). Bij deze indeling is de Standaard Bedrijfsindeling (SBI) van het Centraal Bureau voor de Statistiek gevolgd. Elk bedrijfstype heeft een eigen code.

Naast een omschrijving van de bedrijfstypen is per type aangegeven welke richtafstanden gelden voor de aspecten geur, stof, geluid en gevaar. Dit is een indicatie van de minimale afstand die in beginsel, vanuit een bedrijf tot een rustige woonwijk, aangehouden moet worden. De grootste afstand is bepalend voor de indeling van een bedrijfstype in een milieucategorie.

Voor het plangebied van dit bestemmingsplan zijn de milieucategorieën 1 t/m 4.2 van toepassing. Deze zijn voornamelijk aanwezig op de bestaande bedrijventerreinen It Soal en Horsa en Burevaart. Voor Horsa en Burevaart geldt dat bedrijven tot en met categorie 4.1 zijn toegestaan. Aanvullend is, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijventerrein – zuivelfabriek', een zuivelfabriek met milieucategorie 4.2 toegestaan. Op bedrijventerrein It Soal is een groendrogerij gevestigd met milieucategorie 5.1. De bijbehorende gebiedsaanduiding 'geluidzone – industrie' is meegenomen in het plangebied van dit bestemmingsplan. Voor overige bedrijven in het plangebied geldt dat een milieucategorie 1 en 2 zijn toegestaan.

Milieu categorie	Richtafstanden rustige woonwijk	Richtafstanden gemengd gebied	Richtafstanden bedrijfswoning op bedrijventerrein
1	10 m	0 m	0 m
2	30 m	10 m	0 m
3.1	50 m	30 m	10 m
3.2	100 m	50 m	30 m
4.1	200 m	100 m	50 m
4.2	300 m	200 m	100 m
5.1	500 m	300 m	200 m

4.2.2 Conclusie

Voorliggend bestemmingsplan kan onderverdeeld worden in grofweg drie verschillende gebieden, te weten:

- Woonwijk Oer De Dolte;
- Bedrijventerrein It Soal;
- Bedrijventerrein Horsa en Burevaart.

In de woonwijk Oer de Dolte is voornamelijk sprake van lichte bedrijvigheid met milieucategorie 1 en 2 volgens de 'Staat van Bedrijfsactiviteiten' waarbij op een enkele locatie (bestemming 'Sport') categorie 3.1 mogelijk is. Gesteld wordt dat het in voorliggend geval gaat om bestaande bedrijven die passend zijn in de huidige situatie. De bedrijfsactiviteiten die worden uitgeoefend op het tijdstip van de terinzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan worden dan ook doorgezet en overgenomen.

Het bedrijventerrein It Soal is voornamelijk sprake van bedrijvigheid tot en met milieucategorie 3.1, volgens de 'Staat van Bedrijfsactiviteiten'. Gesteld wordt dat het in voorliggend geval gaat om bestaande bedrijven die passend zijn in de huidige situatie. De bedrijfsactiviteiten die worden uitgeoefend op het tijdstip van de terinzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan worden dan ook doorgezet en overgenomen.

Het bedrijventerrein Horsa en Burevaart is voornamelijk sprake van bedrijvigheid tot en met milieucategorie 4.1, volgens de 'Staat van Bedrijfsactiviteiten'. Gesteld wordt dat het in voorliggend geval voornamelijk gaat om bestaande bedrijven die passend zijn in de huidige situatie. De bedrijfsactiviteiten die worden uitgeoefend op het tijdstip van de terinzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan worden dan ook doorgezet en overgenomen. Ter plaatse zijn ook nog uitgifbare kavels. Er is bij de toetsing van deze kavels uitgegaan van de maximale planologische mogelijkheden. Er zijn geen reguliere woningen die zich binnen de richtafstand van deze kavels zich bevinden. Voor bestaande bedrijfswoningen wordt gesteld dat deze in de bestaande situatie al reeds aanwezig zijn.

De bestaande zonering zoals deze is neergelegd in de geldende bestemmingsplannen, wordt in dit bestemmingsplan overgenomen en vastgelegd in het juridisch bindende gedeelte van dit bestemmingsplan (regels en verbeelding). De zonering van It Soal was niet meegenomen in het vigerende bestemmingplan 'Workum Kom'. Om dit te herstellen is een klein deel van het plangebied 'Workum Kom' opgenomen in dit nieuwe bestemmingsplan en voorzien van de aanduiding 'geluidzone – industrie'. Voor zover bekend is in huidige situatie geen sprake van bedrijfshinder. Door ook in dit bestemmingsplan uit te gaan van de geldende zonering, heeft dit bestemmingsplan geen aantasting van het woon- en leefklimaat van omwonenden tot gevolg.

Zoals eerder aangegeven is voorliggend bestemmingsplan conserverend van aard en worden er geen nieuwe ontwikkelingen mogelijk gemaakt. In enkele gevallen is ervoor gekozen de bestaande bestemming middels maatwerk en een eventuele aanduiding te verduidelijken. Hierbij blijft het bedrijf in vorm, bedrijfsactiviteit en in milieucategorie gelijk zoals gesteld in de Staat van Bedrijfsactiviteiten.

4.3 Bodem

Het uitgangspunt is dat de kwaliteit van de bodem in het plangebied zodanig moet zijn dat er geen risico's zijn voor de volksgezondheid, bij het gebruik van het plangebied voor wonen of een andere functie voor het verblijf van mensen. In het algemeen geldt dat de bestemming overeen moet komen met de functie.

Op 13 december 2012 heeft de gemeenteraad van Súdwest-Fryslân op grond van het Besluit bodemkwaliteit de Nota bodembeheer vastgesteld. De Nota bodembeheer beschrijft het beleid voor hergebruik of toepassen van grond als bodem. Op 7 april 2020 heeft het college van burgemeester en wethouders een geactualiseerde bodemkwaliteitskaart vastgesteld en een nieuwe bodemkwaliteitskaart PFAS. De bodemkwaliteitskaart is een kaart waarop de kwaliteit van de bodem is aangegeven per deelgebied. De Nota bodembeheer 2012 is nog steeds geldend.

In de Nota bodembeheer is een vrijstellingenbeleid opgenomen voor het uitvoeren van bodemonderzoek bij een omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen. Op basis hiervan kan de gemeente onder voorwaarden vrijstelling verlenen voor het uitvoeren van bodemonderzoek.

In het plangebied worden geen nieuwe ontwikkelingen mogelijk gemaakt. De bestaande situatie wordt alleen voorzien van een actuele regeling. Bij nieuwe ontwikkelingen moet – wanneer deze niet in dit bestemmingsplan passen – een overweging van de gevolgen voor de bodem worden opgenomen. Dit heeft geen gevolgen voor dit bestemmingsplan. De bodemkwaliteit in het plangebied vormt geen belemmering voor de bestemmingen, die met dit conserverende plan opnieuw worden vastgelegd.

4.4 Cultuurhistorie inclusief archeologie

4.4.1 Toetsingskader en beleid

Op 1 juli 2016 is de Erfgoedwet van kracht geworden. De Monumentenwet 1988 is met ingang van 1 juli 2016 dan ook vervallen. De bepalingen uit de Monumentenwet 1988 zijn deels overgegaan naar de Erfgoedwet en deels – zodra die wet in werking treedt – naar de Omgevingswet. De bepalingen en vergunningen uit de Monumentenwet 1988 die overgaan naar de Omgevingswet blijven van toepassing tot de datum dat de Omgevingswet in werking treedt. Deze artikelen gelden tot dat moment als overgangsrecht op grond van de Erfgoedwet en tenzij expliciet vermeld, veranderen deze niet van inhoud. Tot die tijd blijft de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) het wettelijke kader voor de omgang met gebouwde en aangelegde rijksmonumenten en de Monumentenwet 1988 voor de omgang met de archeologische rijksmonumenten.

In de wet zijn archeologische resten beschermd. Wanneer de bodem wordt verstoord moeten archeologische resten intact blijven. Als dit niet mogelijk is, is opgraving een optie. Om inzicht te krijgen in de kans op het aantreffen van archeologische resten in bepaalde gebieden zijn op basis van historisch onderzoek archeologische verwachtingskaarten opgesteld.

Volgens de gemeentelijke erfgoedvisie en –nota wordt uitgegaan van de Cultuur Historische kaart van de provincie Fryslân (CHK), waar ook de Friese Archeologische Monumentenkaart Extra (FAMKE) deel van uit maakt. Op deze kaarten is informatie opgenomen over archeologische en cultuurhistorische waarden. Daarnaast is gebruik gemaakt van de thematische structuurvisie 'Grutsk op 'e Romte' waarin de kernkwaliteiten van het cultuurhistorisch erfgoed en het landschap in Friesland beschreven staan.

4.4.2 Archeologie

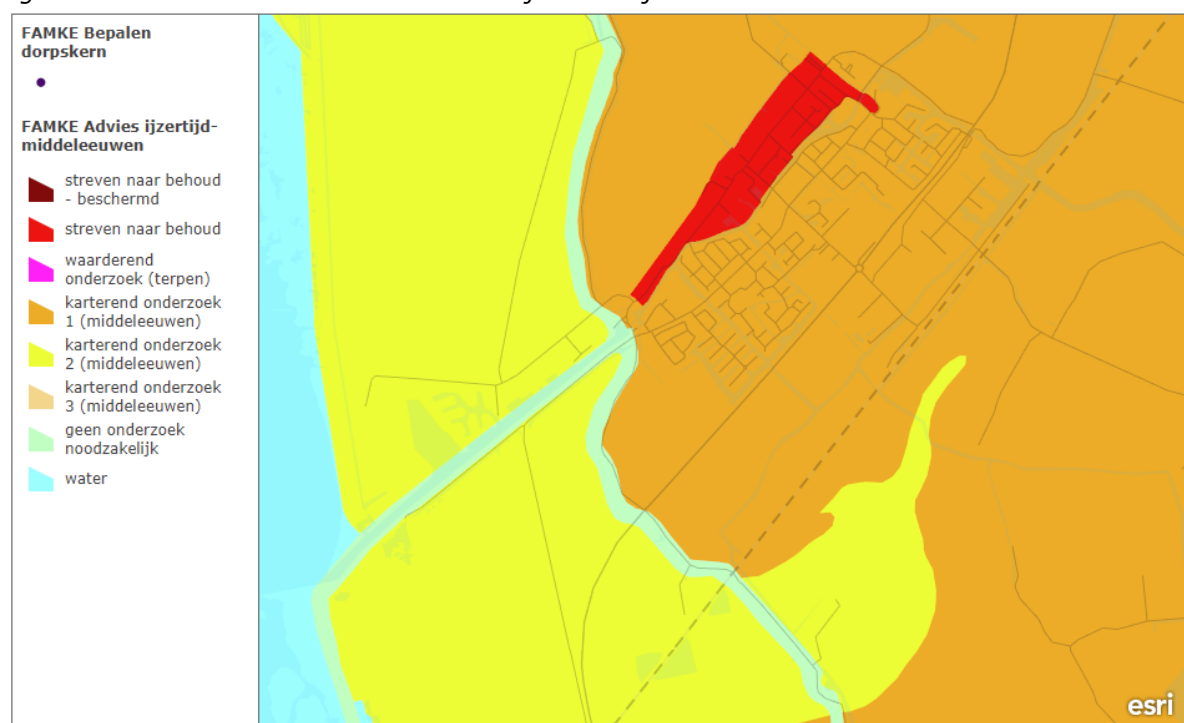
Algemeen

Bij het opstellen en uitvoeren van ruimtelijke plannen wordt rekening gehouden met de bekende en de te verwachten archeologische waarden. Op welke plaatsen archeologisch onderzoek aan de orde is, wordt op grond van het gemeentelijk beleid bepaald. De gemeente volgt hiertoe de provinciale Friese Archeologische Monumentenkaart Extra (FAMKE). Op deze kaart worden voor de perioden steentijd-bronstijd en ijzertijd-middeleeuwen adviezen gegeven over eventueel te verrichten onderzoeken (zie volgende figuren). Uit de gemeentelijke uitsnede van de FAMKE blijkt dat in het plangebied diverse terreinen met bekende archeologische waarden aanwezig zijn, de zogenaamde 'streven naar behoud' en 'waardierend onderzoek' terreinen (paars en rood op figuur 4.1 en 4.2). Dit betreft voor de periode steentijd-bronstijd vooral vuursteenvindplaatsen en voor de periode ijzertijd-middeleeuwen vooral terpen. Voor de rest van het plangebied is sprake van zogenaamde verwachtingszones. Er is 1 terrein aanwezig met bekende archeologische waarden en dat is de vuursteenvindplaats (paars met rode cirkel op figuur 4.1). Hier werd in 1971 door het Fries Museum bij grondwerkzaamheden vuursteenmateriaal aangetroffen uit het mesolithicum. Uit booronderzoek bleek dat hier sprake is van een dekzandopduiking met daarin nog een podzolbodem met houtskool.

De archeologische waardevolle terreinen en de verwachtingszones zijn beschermd via een dubbelbestemming archeologie, afhankelijk van de toegekende dubbelbestemming. Zoals gezegd wordt gebruikt gemaakt van twee soorten archeologische waarden. Het betreft de dubbelbestemmingen 'Waarde - Archeologie 1' en 'Waarde - Archeologie 2'. 'Waarde - Archeologie 1' wordt gehanteerd voor terreinen of gebieden die op de FAMKE het advies 'streven naar behoud' en 'waardierend onderzoek' hebben meegekregen, dus de bekende archeologisch waardevolle terreinen. 'Waarde - Archeologie 2' wordt gehanteerd voor gebieden die op de FAMKE het advies 'karterend onderzoek' en 'quickscan' hebben gekregen en zijn dan ook gebieden met een archeologische verwachtingswaarde.

Figuur 4.1 Uitsnede van de FAMKE steentijd-bronstijd

Figuur 4.2 Uitsnede van de FAMKE ijzertijd-middeleeuwen

In gebieden met een archeologische waarde ('Waarde - Archeologie 1') zijn ingrepen vanaf 50 m² en dieper dan 40 cm vergunningsplichtig en moet er archeologisch onderzoek uitgevoerd worden voorafgaand aan de vergunningverlening. Dit om de archeologische behoudenswaardigheid in voldoende mate te kunnen bepalen. Het vaststellen van de archeologische waarde wordt gedaan aan de hand van één of meerdere archeologisch vooronderzoeken. In eerste instantie moet een bureau- en booronderzoek worden

uitgevoerd. Eventueel volgt hierop nog een proefsleuvenonderzoek. Na iedere onderzoeksfase wordt de rapportage van het betreffende onderzoek ter beoordeling aan de gemeente voorgelegd. Het vooronderzoek wordt afgesloten als uit de beoordeling van de rapportage blijkt dat de waarde van het te verstoren terrein in voldoende mate is vastgesteld. Vervolgens wordt besloten of voorwaarden aan de omgevingsvergunning worden verbonden (opgraven, begeleiden en/of planaanpassing) of dat het plangebied archeologisch wordt vrijgegeven ten behoeve van de werkzaamheden.

Voor de gebieden in een archeologische verwachtingszone ('Waarde - Archeologie 2') zijn de vrijstellingsgrenzen ruimer en speelt mogelijk archeologisch onderzoek bij ingrepen vanaf 500 m². Wanneer sprake is van bodemverstorende ingrepen dieper dan 40 cm, afhankelijk van de omvang van de ingreep, dan is archeologisch onderzoek nodig:

- Voor zover het plangebied op figuur 4.1 of 4.2 is aangegeven als 'karterend onderzoek 1' dan moet een karterend onderzoek worden uitgevoerd indien er ingrepen zijn voorzien van een oppervlak van meer dan 500 m².
- Voor zover het plangebied op figuur 4.1 of 4.2 is aangegeven als 'karterend onderzoek 2' dan moet een karterend onderzoek worden uitgevoerd indien er ingrepen zijn voorzien van een oppervlak van meer dan 2.500 m².
- Voor zover het plangebied op figuur 4.1 of 4.2 is aangegeven als 'karterend onderzoek 3' dan moet een karterend onderzoek worden uitgevoerd indien er ingrepen zijn voorzien van een oppervlak van meer dan 5.000 m².

In het bestemmingsplan zijn, conform de begrenzing van de FAMKE kaarten, de archeologische waarden opgenomen en door middel van een dubbelbestemming van een daarbij behorende beschermende regeling voorzien.

Uitgevoerd archeologisch onderzoek

Een aantal gebieden binnen het bestemmingsplangebied zijn in het verleden al archeologisch onderzocht. Alleen de gebieden waarbij een volledige vrijstelling geldt, oftewel geen archeologische waarde meer, zijn opgenomen op de verbeelding zonder archeologische bestemming (figuur 4.3).

Voor 1 onderzocht gebied bij De Horsa geldt dat er beperkingen zijn in de vorm van een vrijstellingsdiepte (figuur 4.3). Vanaf deze diepte blijft een archeologische verwachtingswaarde gelden voor de steentijd-bronstijd. De dubbelbestemming 'Waarde-Archeologie 2' blijft om deze reden voor dit terrein gehandhaafd, alleen de verstoringsdiepte wijkt af van de standaard 40 cm. Hier kan worden ontgraven tot 2,2 m – NAP zonder archeologische voorwaarden (vanaf 2 meter minus maaiveld is er een zandlaag aanwezig waarin sporen uit de steentijd kunnen worden aangetroffen, het maaiveld was circa 0,5 m – NAP tijdens het onderzoek, hierbij komt nog 0,3 m aan bufferlaag).

Figuur 4.3 Overzicht vrijgegeven plangebieden archeologie en plangebied met afwijkende verstoringdiepte.

4.4.3 Cultuurhistorie

Algemeen

In 2019 heeft de gemeente Súdwest-Fryslân (samen met de gemeente De Fryske Marren, provincie Fryslân en de stichting Mar en Klif) in 2019 een Landschapsbiografie van de Friese Súdwesthoeke laten opstellen. Vrijwel heel Súdwest-Fryslân maakt deel uit van het Nationaal Landschap Zuidwest-Friesland. Dit gebied wordt gekenmerkt door een grote verscheidenheid aan landschapstypen, waaronder het stuwwallenlandschap in Gaasterland, de IJsselmeerkust van Makkum tot Lemmer, de kleizone met de wel bekende terpen en het veengebied van de Friese Meren. Ieder landschapstype kent een eigen ontstaansgeschiedenis en cultuurhistorische elementen die van grote waarde zijn voor de beleving van het landschap in de Súdwesthoeke. De waardevolle cultuurhistorische elementen in het buitengebied en het Nationale Landschap zijn op regionaal niveau geïnventariseerd en in kaart gebracht in de landschapsbiografie. Deze vormt een aanvulling op de reeds bestaande Cultuurhistorische kaart van Fryslân en sluit aan bij de door de provincie Fryslân uitgegeven "Wordingsgeschiedenis van Fryslân". Hiermee is de feitelijke basis gelegd voor het ruimtelijk beleid en het "beter vertellen" van de historie van de Súdwesthoeke.

Voor wat betreft met name het gebouwde erfgoed: in het hoofdlijnenakkoord 2018-2022 is aangegeven dat er gekozen is om een inventarisatie van het cultureel erfgoed in de kernen en het buitengebied per deelgebied uit te laten voeren. Op basis van deze inventarisatie kunnen in het bestemmingsplan karakteristieke panden en andersoortige objecten worden aangewezen.

Analyse

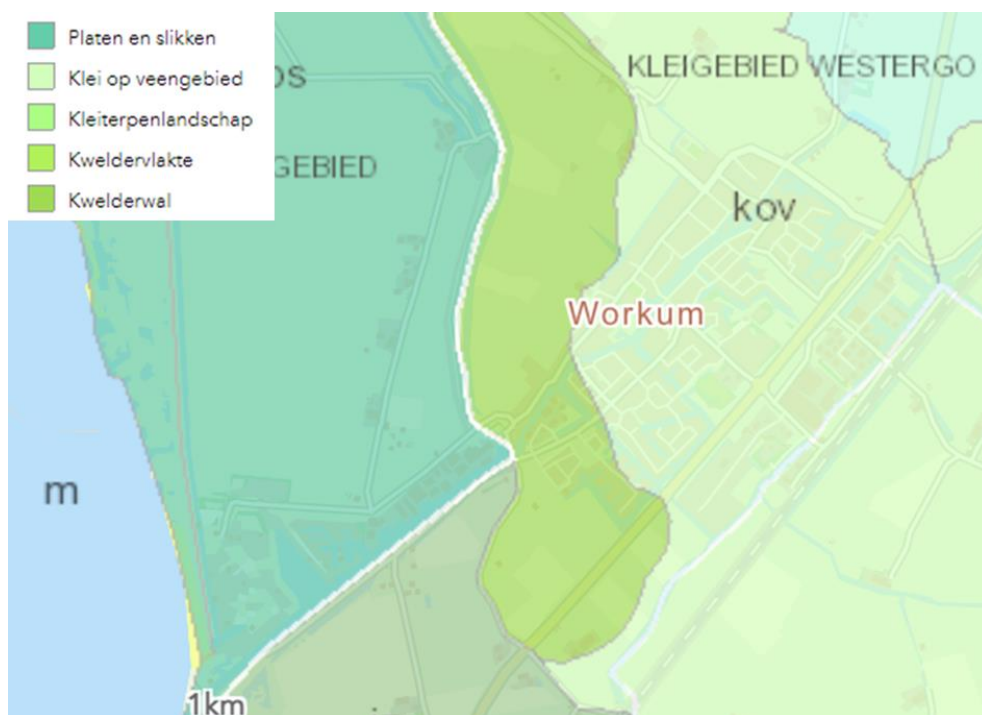
Workum is rijk aan cultuurhistorische waarden. Hierbij gaat het onder andere om een groot aantal panden. In het plangebied zijn geen rijks- en gemeentelijke monumenten aanwezig maar in het plangebied zijn wel een elftal karakteristieke bouwwerken aanwezig. Op basis van de bekende informatie en geldende regeling hebben deze een aanduiding 'karakteristiek' gekregen op de verbeelding. In de planregels is hiervoor een vergunningstelsel voor werken en/of werkzaamheden aan gekoppeld. In bijlage 5 bij de regels is een overzicht van karakteristieke bouwwerken opgenomen.

Op basis van de Cultuurhistorische kaart zijn ook nog andere waarden vast te stellen in de plangebieden. Deze worden wanneer nodig beschermd in dit bestemmingsplan. Hieronder volgt een analyse.

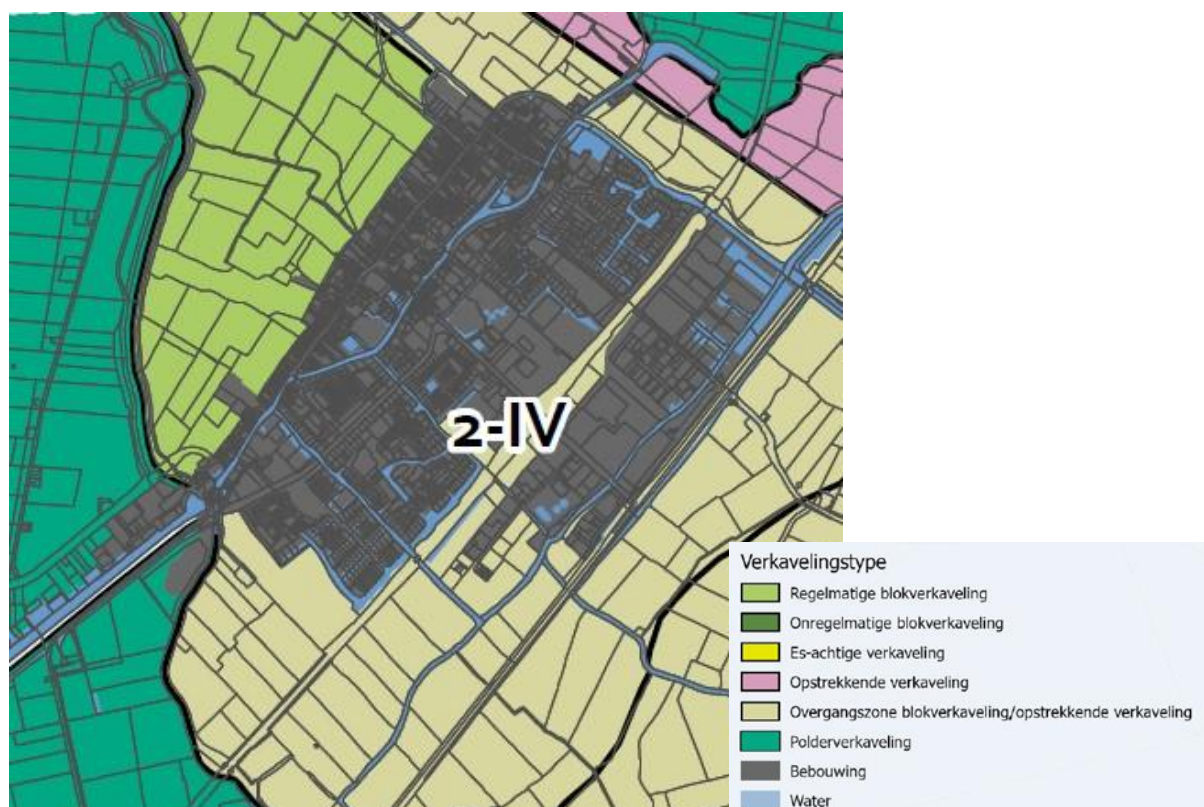
Geomorfologie en ontstaansgeschiedenis – Het plangebied ligt voor het grootste gedeelte in het uitgestrekte klei op veengebied van het kleigebied Westergo, waarvan een deel op een kwelderwal. Het klei op veengebied is een zone van veengronden met dun klei-dek op de overgang van klei naar veen, globaal gelegen van Stavoren (grofweg) diagonaal over Fryslân heen tot aan Rinsumageest. In het kleigebied Westergo bepalen de vele voormalige kreken, vaarten, oeverwallen en verspreid liggende terpdorpen en het grasland het karakter. Toen de zee achter de dijken bedwongen was, kwamen meer verspreide bewoning van losse boerderijen en meer lineaire buurtjes en linten van min of meer aaneengesloten bebouwing tot ontwikkeling, langs of naast een dijk, waterloop en/of weg.

Het westelijk deel van het plangebied ligt in het zogenaamde IJsselmeergebied. Dit zijn open en grootschalige gebieden overgaand in zeer grootschalige ruimte van het IJsselmeer (figuur 4.4). De huidige kustzone langs het IJsselmeer is ontstaan door de geleidelijke verruiming van de Zuiderzee. De relatief jonge kwelderwal die hier ligt, is gevormd doordat materiaal (klei en zand) hier werd afgezet door de, in de Middeleeuwen, Zuiderzee. Dit gebied kent een vrij dichte bewoning, er zijn zelfs een aantal steden ontstaan. Door de ligging aan de zee was scheepvaart en transport over water een belangrijke ontwikkeling voor de stedelijke kernen en havens. Het IJsselmeergebied is als gebiedsnaam feitelijk pas ontstaan in 1932, na de voltooiing van de Afsluitdijk, waarmee de Zuiderzee werd afgesloten van de Waddenzee en Noordzee. Tot die tijd was er sprake van aanslibbing en erosie langs de kustlijn. Er kwamen met het verdwijnen van eb en vloed zandplaten deels boven water te liggen en ontstonden er op een aantal plaatsen gradiënten van hogere gronden via moerassen naar ondiepe oeverzones (platen en slikken), die hier bij Workum zijn ingepolderd.

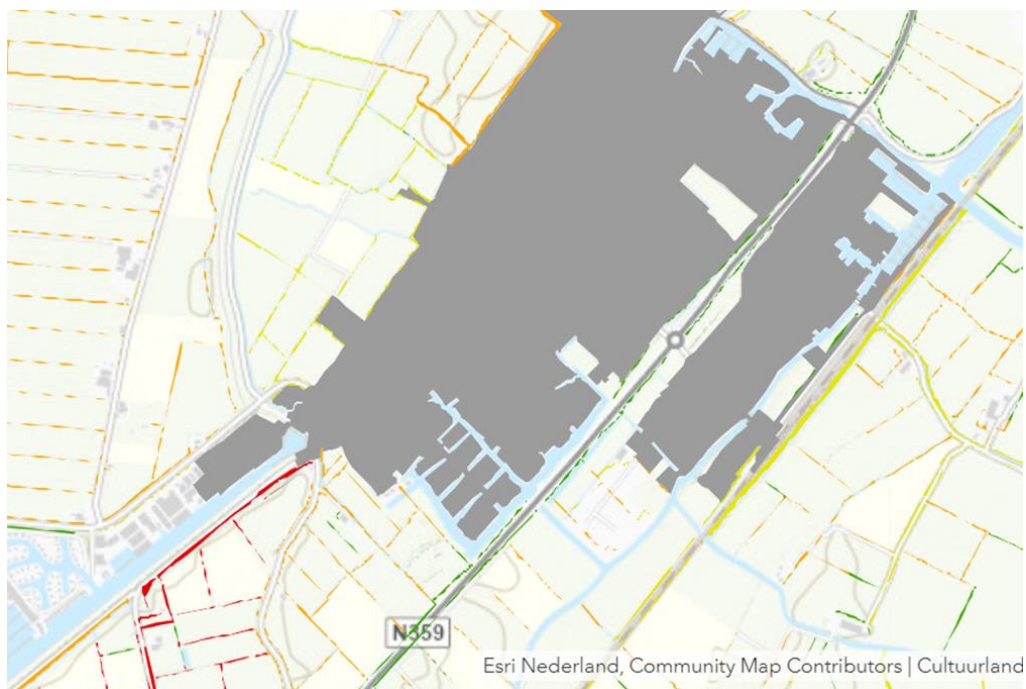
Verkaveling - Het stedelijk plangebied grenst aan twee verkavelingszones en ligt deels in 1 ervan: een hoog gewaardeerde polderverkaveling en de gemiddeld gewaardeerde overgangszone van blokverkaveling/opstreckende verkaveling op basis van het verkavelingsonderzoek van Cultuurland Advies (figuur 4.5). Een klein deel bij De Horsa ligt in laatstgenoemde zone. Voor wat betreft de sloten in het plangebied: er zijn enkele hoog gewaardeerde sloten op basis van de waarderingskaart van de Landschapsbiografie (figuur 4.6). Uit nadere analyse blijkt dat die hogere waardering niet terecht is, doordat de sloten bijvoorbeeld inmiddels grotendeels verdwenen zijn (bijvoorbeeld bij bedrijventerrein De Horsa) of omdat ze subrecent zijn aangelegd. Er is dus geen dubbelbestemming voor de historische verkaveling opgenomen in dit bestemmingsplan.

Figuur 4.4 Landschapstypen (bron: CHK Fryslân)

Figuur 4.5 Verkavelingstypen (bron: Cultuurland Advies)

Figuur 4.6 Waardering Verkaveling (bron: Landschapsbiografie)

Figuur 4.7 Waardering Vaarwegen (bron: Landschapsbiografie)

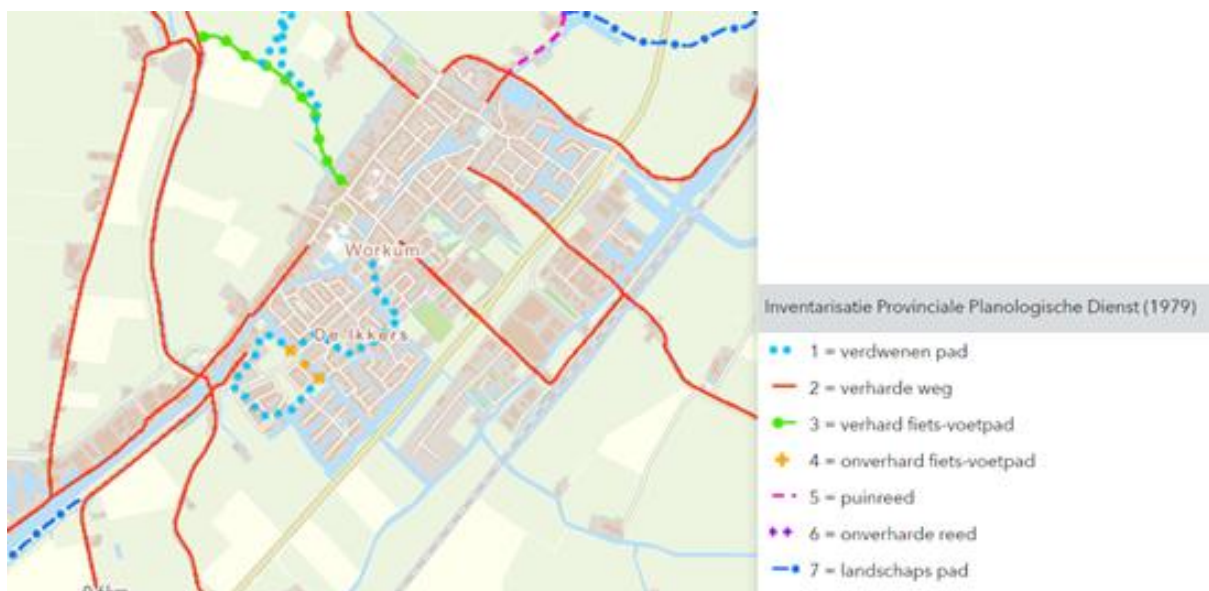
Vaarwegen – Tot ver in de 19de eeuw vormden waterwegen de belangrijkste transportroutes op het grondgebied van de gemeente Súdwest-Fryslân. Het land beschikte van nature al over een dicht netwerk van geulen, prielen en kreken. Naast een strijd tegen het zeewater heeft men in Westergo voortdurend geworsteld met de binnenwaterhuishouding.

In de periode van vóór de bedijkingen was er sprake van een goede natuurlijke afwatering. Om de afwatering te verbeteren werden talloze vaarten gegraven en natuurlijke waterlopen aangepast. Deze oudste vaarten waren gebaseerd op de bochtige kreken en geulen, heel anders dan de rechte vaarten die in een latere periode werden aangelegd. Qua vaarwegen zijn een aantal vaarten waaronder De Horsa, De Luts, De Warkumer Trekfeart, De Djippe Dolte en De Burrefeart hoog tot zeer hoog gewaardeerd in de Landschapsbiografie (figuur 4.7). Deze hebben een dubbelbestemming 'Waarde - Cultuurhistorisch waardevolle lijnen' gekregen, naast de enkelbestemming 'Water'.

Paden en Wegen – Verkeer over land heeft zich tot halverwege de 19de eeuw beperkt tot wegen over dijken, de hoger gelegen kwelderwallen en jaagpaden. De wegen gelegen op het oorspronkelijke maaiveld waren grote delen van het jaar onbegaanbaar omdat het te drassig was. Halverwege de 19de eeuw werd echter de kwaliteit van de bestaande landwegen sterk verbeterd en nieuwe verharde wegen aangelegd. Een aantal paden zijn verdwenen en een aantal wegen functioneren thans als openbare weg en hebben in dit bestemmingsplan de enkelbestemming: 'Verkeer-Verblijf' gekregen. Er is verder geen aparte dubbelbestemming opgenomen, omdat er geen integrale waardering is geweest van historische infrastructuur in de kernen, dit in tegenstelling tot het buitengebied.

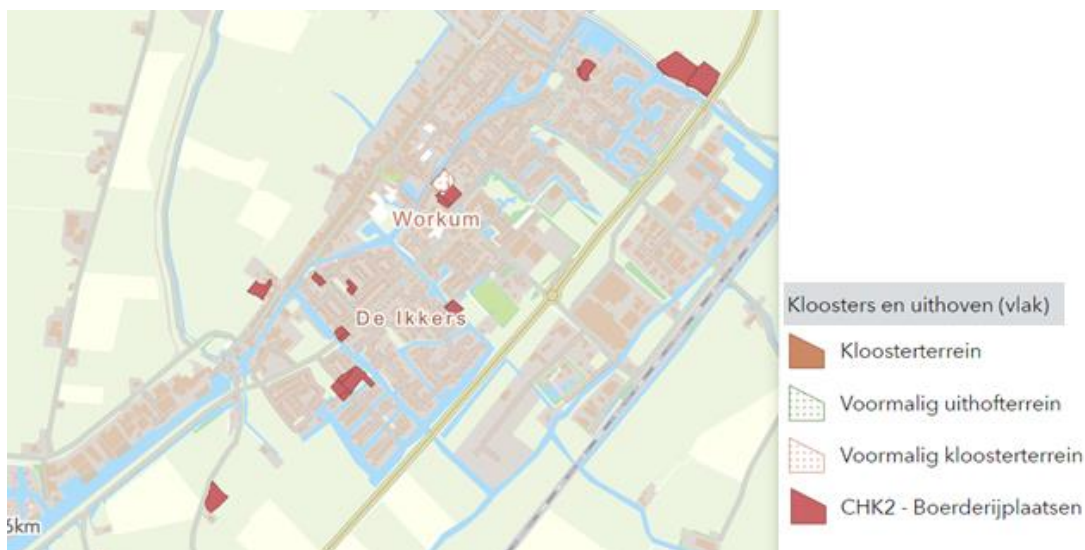
Kloosters - De oudste kloosters komen uit het begin van de twaalfde eeuw. De kloosters hadden uithoven (kloosterboerderijen) en dependances in steden. Daarnaast waren er ruim 200 parochiekerken. De Friezen konden nog geen vijf kilometer lopen zonder abdij, priorij, uithof of pastorie te passeren. Om een klooster te stichten of als monnik in een klooster te leven moest je rijk zijn. De grootste en beroemdste abdijen en kloosters zijn dan ook vooral in het welvarende kleigebied gesticht, vlakbij de zee of zeearmen. Met klooster bedoelen we het hele kloosterterrein: het ommuurde en vaak omgrachte kloosterterrein en de kloostergebouwen, zoals een kerk, ziekenafdeling, gastenzalen, onderwijszalen, boerderij en andere bedrijfsgebouwen.

In het plangebied bevindt zich 1 klooster, ook wel bekend onder de naam klooster Marienacker (figuur 4.8). Dit terrein is beschermd middels een dubbelbestemming 'Waarde - Cultuurhistorie-Stinzen, States, Buitenplaatsen en Kloosters'.

Figuur 4.8 Oude paden en wegen (bron: CHK Fryslân)

Boerderijplaatsen- In het plangebied bevinden zich een vijftal historische boerderijplaatsen, inmiddels allemaal verdwenen en waarvan 4 (deels) overbouwd door de stedelijke uitbreidingen (figuur 4.9). Boerderijplaatsen verschaffen ons, omdat zij de kern vormden van de toenmalige agrarische samenleving, kennis over de bewoningsgeschiedenis en over de ontwikkeling van het cultuurlandschap op lokaal, regionaal en provinciaal niveau. De ondergrond kent een bescherming middels een archeologische dubbelbestemming op grond van de FAMKE, waarbij ingrepen vanaf 500 m² en dieper dan 40 cm in principe onderzoeksplichtig zijn.

Figuur 4.9 Kloosterterrein en boerderijplaatsen (bron: Landschapsbiografie)

Beschermd gezicht - Een groot deel van het centrum van Workum is op grond van de Monumentenwet in 1988 aangewezen als Beschermd Stadsgezicht. Een klein deel van de begrenzing ligt binnen het plangebied van dit bestemmingsplan. Het betreft enkele percelen langs de Djippe Dolte en een gedeelte van de weg nabij de Algeraburren.

Deze aanwijzing is een erkenning van het bijzondere historische karakter van de stad. De bedoeling van de aanwijzing is om deze bijzondere historische karakteristieken te behouden en nadrukkelijk een plaats te geven in toekomstige ontwikkelingen.

Voor het in het plangebied liggende rijksbeschermd stadsgezicht is een aanwijzingsbesluit genomen, deze is opgenomen in bijlage 1 bij deze toelichting.

De waarde van de stad zit in de ruimtelijke structuur, die in het verleden is ontstaan en nog duidelijk herkenbaar is. De kern heeft een herkenbaar bebouwingsbeeld, waarin de bouwvorm, detaillering en het materiaalgebruik veelal nog oorspronkelijk is. Voor dit rijksbeschermd stadsgezicht is in het bestemmingsplan de bestemming 'Waarde-Beschermd gezicht' opgenomen.

Beschermd gevelwand 2 en 3 – Een klein deel van het plangebied van vigerende bestemmingsplan 'Workum – Kom' is opgenomen in dit nieuwe bestemmingsplan. Het gaat om een zone rondom de Séburch. Enkele van de woningen in dit gebied zijn voorzien van de beschermende aanduiding 'specifieke bouwaanduiding - beschermd gevelwand 2' respectievelijk 'specifieke bouwaanduiding - beschermd gevelwand 3'. Deze aanduidingen zijn in dit nieuwe bestemmingsplan overgenomen. De achtergrond voor deze extra bescherming is gelegen in de Historische Ruimtelijke Waarderingskaart. Op deze kaart is een driedeling te zien in te beschermen niveaus, waarvan niveau 2 en 3 in dit plangebied voorkomen.

beschermd gevelwand 2: de rooilijn en de bebouwingsschaal zijn bepalend, alsmede de hoofdvorm en het ritme van de bebouwing, maar niet zozeer het uiterlijk van het pand;
beschermd gevelwand 3: de rooilijn, de bebouwingsschaal en het historisch bebouwingsbeeld worden aangegeven. De situering van de bebouwing is van belang, alsmede de schaal, de hoofdvorm en het ritme van de bouwmassa én de architectuur van het pand; in deze gevelwanden zijn de vele monumenten de leidraad.

Molen – Nabij het plangebied aan de Hylperdijk 3 te Workum is een historische molen aanwezig. De Nijlannermolen is een rijksmonumentale poldermolen. Om de waarde en werking van de molens te beschermen, is er rond alle molens de aanduiding 'vrijwaringszone - molenbiotoop' opgenomen. Een deel van deze vrijwaringszone ligt in het plangebied. In de regels zijn voorwaarden gekoppeld waar de gebouwen en andere bouwwerken binnen de aanduiding aan moeten voldoen. Ook is er een regeling opgenomen om hoog opgaande beplanting tegen te gaan. Door een regeling voor de bouwhoogte van de bebouwing in de molenbiotoop op te nemen, wordt de bescherming van de windvang van de molen gewaarborgd. Hier kan, na het inwinnen van advies van molenbeheerder, van worden afgeweken.

Monumentale en karakteristieke bebouwing – In het plangebied zijn twee rijksmonumenten aanwezig, beide gelegen aan de Séburch. De bescherming van deze monumenten is vastgelegd in de Erfgoedwet. Aanvullend is de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding – monument' opgenomen met beschermende regels. Er zijn in het plangebied geen gemeentelijke monumenten aanwezig.

In dit bestemmingsplan zijn een elftal bouwwerken aangewezen als 'karakteristiek' bouwwerk. Hierbij is een onderscheid aangebracht in:

- Bouwwerken met de omschrijving K1, die een zodanige monumentale waarde vertegenwoordigen, dat behoud van bouwwerk gewenst is. Hierbij valt te denken aan het behoud van een bepaalde geleding in de bouwmassa, een specifieke dakvorm en geveltype. Voor het slopen is een omgevingsvergunning vereist omdat behoud van het historisch materiaal gewenst is.
- Bouwwerken met de omschrijving K2. Deze zijn tijdens het onderzoek naar karakteristieke bouwwerken beoordeeld als waardevol. Deze bouwwerken vertegenwoordigen een zodanige waarde, dat het van belang is om de hoofdvorm van

het bouwwerk in hoofdzaak in stand te houden. Hierbij valt te denken aan het behoud van een bepaalde geleding in de bouwmassa, een specifieke dakvorm en geveltype. Onder de karakteristieke bouwwerken bevinden zich onder andere een toegangshek en een brug, maar ook een boerderij, een koffiehuis en diverse woningen. Een volledige opsomming van de karakteristieke bouwwerken in het plangebied is opgenomen als bijlage 5 bij de regels.

Delfts rood - In Workum (Bascohof/Taenderij) zijn na de oorlog woonhuizen gebouwd die aangemerkt kunnen worden als 'Delfts rood'. De architectuur en stedenbouw uit deze (wederopbouw)periode na de Tweede Wereldoorlog is van waarde voor de Nederlandse Architectuurgeschiedenis. Ons beleid is er daarom op gericht de nog herkenbare architectuur en stedenbouwkundige structuren uit deze periode te handhaven en daar waar mogelijk te versterken. Op pandniveau vertegenwoordigen deze panden echter nog niet een zodanige waarde dat deze aanvullende bescherming verdienen middels dit bestemmingsplan.

Wederopbouwwijken - Na de Tweede Wereldoorlog zijn er in meerdere periodes woningen gebouwd binnen het plangebied. De architectuur en stedenbouw uit deze (wederopbouw)periode na de Tweede Wereldoorlog is van waarde voor de Nederlandse Architectuurgeschiedenis. Ons beleid is er daarom op gericht de nog herkenbare architectuur en stedenbouwkundige structuren uit deze periode te handhaven en daar waar mogelijk te versterken. Op pandniveau heeft een deel hiervan (aan de Spoardyk) de aanduiding karakteristiek gekregen. De overige panden in deze wijken vertegenwoordigen echter niet een zodanige waarde dat deze aanvullende bescherming verdienen middels dit bestemmingsplan.

4.4.4 Conclusie

Het betreft hier een herziening van de bestaande conserverende bestemmingsplannen. Aanwezige en verwachte cultuurhistorische en archeologische waarden worden wanneer nodig beschermd door middel van een dubbelbestemming en/of een aanduiding. Het bestemmingsplan is vanuit cultuurhistorisch oogpunt dan ook uitvoerbaar. Nadere onderzoeken zijn niet nodig.

In alle gevallen blijft de archeologische meldingsplicht van toevalvondsten van kracht (artikel 5.10, lid 1 Erfgoedwet). Concreet houdt dit in dat wanneer bij graafwerkzaamheden vondsten worden aangetroffen waarvan de vinder redelijkerwijs moet kunnen weten dat het archeologie betreft, dit gemeld moet worden bij het bevoegd gezag, zijnde de gemeente.

4.5 Ecologie

4.5.1 Wet- en regelgeving

Bij elk ruimtelijk plan moet er rekening worden gehouden met beschermingswaardige natuurwaarden. Hiertoe is er regelgeving op het gebied van gebiedsbescherming en soortenbescherming opgenomen in de Wet natuurbescherming.

Gebiedsbescherming

De gebiedsbescherming is vastgelegd in hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming. De wet bundelt de gebiedsbescherming van nationaal begrensde natuurgebieden met de Europese Vogel- en habitatrichtlijn. Er zijn een tweetal type natuurgebieden die door de Wet natuurbescherming worden beschermd. Dit zijn de Wetlands en de Natura 2000-gebieden. Verder vormt de Wet natuurbescherming de basis voor het nationale Natuurbeleidsplan waarin het Natuurnetwerk Nederland in is verwerkt. Het Natuurnetwerk Nederland is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland. Tot 2013 stond het Natuurnetwerk Nederland bekend als de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Behoud en herstel van natuur en biodiversiteit in Nederland is opgenomen als beleidsdoel in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI). In de provinciale Omgevingsvisie, De Romte Diele, is het versterken van de biodiversiteit opgenomen als één van de vier integrale opgaven. Onderdeel van deze opgave is het afronden, inrichten en beheren van het natuurnetwerk (NNN) en Natura 2000.

Soortenbescherming

De bescherming van soorten is geregeld in hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming. De wet is gericht op de bescherming, instandhouding en het behoud van plant- en diersoorten in het wild en hun directe leefomgeving. Het uitgangspunt is dat schadelijke activiteiten in beginsel niet zijn toegestaan, tenzij er een uitzondering voor is gemaakt. Dat is het zogenaamde "Nee, tenzij-principe" en is in de wet opgenomen als een algemeen verbod op schadelijke effecten voor plant- en diersoorten, de zorgplicht. De zorgplicht geldt voor iedere beschermde soort die is opgenomen in de Vogel- en Habitatrichtlijn of opgenomen in de lijst van Nationale Soorten (onderdeel A en B, bijlage Wet natuurbescherming). Om een ontheffing te krijgen van de zorgplicht, moet er worden aangetoond dat er geen afbreuk wordt gedaan aan de goede staat van instandhouding van de soort. De voorwaarden voor het verkrijgen van een ontheffing zijn daarnaast afhankelijk van het beschermingsregime van de soort.

In de Wet natuurbescherming is er een driedeling gemaakt in het beschermingsregime voor soorten. Het gaat om de volgende beschermingsregimes:

1. Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (artikel 3.1 Wet natuurbescherming). Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels, zoals opgenomen in artikel 1 van de Vogelrichtlijn.
2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (artikel 3.5 Wet natuurbescherming). Het gaat om de soorten genoemd in Bijlage IV, onderdeel a van de Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage I van het Verdrag van Bonn. In de bijlagen van de verdragen van Bern en Bonn worden ook vogelsoorten genoemd.
3. Beschermingsregime Andere Soorten (artikel 3.10 Wet natuurbescherming). Alle soorten genoemd in onderdelen A en B van de bijlage van de Wet natuurbescherming.

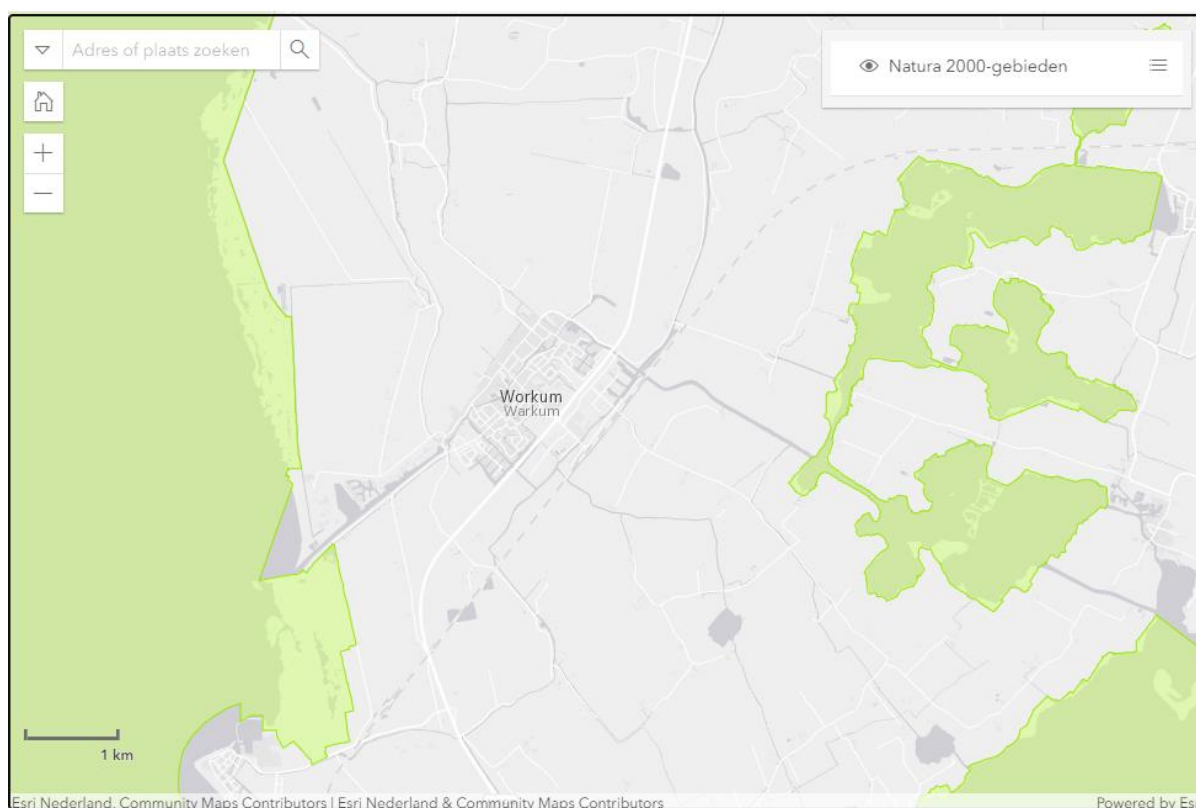
De soorten genoemd onder punt 3 vallen onder een lager beschermingsregime dan de soorten genoemd onder punt 1 en 2. In principe geldt voor alle beschermde soorten een

ontheftingsplicht, ook voor de algemenere Andere Soorten. De Wet natuurbescherming biedt provincies de mogelijkheid om een vrijstellingsbesluit op te stellen. In dit besluit staat onder andere voor welke soorten een vrijstelling geldt van de verbodsbepalingen in artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming.

Voor vogels geldt een aanvullend beschermingsregime, waarbij er extra regels kunnen worden gesteld voor bijvoorbeeld jaarrond beschermde nesten. Naar verwachting blijft de bescherming van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten gelijk onder de Wet natuurbescherming. Voor het verstoren van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten geldt dat er meestal geen ontheffing wordt verleend.

4.5.2 Gebiedsbescherming

In de omgeving van Workum zijn twee verschillende Natura 2000-gebieden aanwezig: het 'IJsselmeergebied' ten westen en de 'Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving' ten oosten van Workum. In figuur 4.10 zijn de gebieden weergegeven.

Figuur 4.10 Contouren Natura 2000-gebieden rondom het plangebied (bron: Alterra)

IJsselmeer

Het IJsselmeer is ontstaan door de afsluiting van de voormalige Zuiderzee met de afsluitdijk, de aanleg van de IJsselmeerpolders en de Houtribdijk. De buitendijkse kweldergebieden hebben zilte en brakke milieus. In de natte terreindelen treedt moerasvorming op in de vorm van biezestroken. Op de overgang van water en land en op de laagliggende delen van de oude platen komt rietland voor. Bij verdere successie verruigt het rietland en vindt opslag van wilg plaats. Vooral op de hogere delen ontwikkelen struwelen en bos. De graslanden zijn soortenrijk, vooral op kalkrijk en vochtig substraat. Het gebied is in 2009 definitief aangewezen als Natura 2000-gebied.

Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving

Het Natura 2000-gebied 'Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving' is een gebied van circa 3.000 ha. Het is een open gebied met een afwisseling van gebruikte grasvelden, extensief gebruikte zomerpolders en boezemlanden en vaarten, plassen en grote meren, met daarlangs plaatselijk brede rietkragen. De plassen met open water zijn ontstaan door vervening.

Rondom het plangebied zijn ook meerdere NNN-natuurgebieden aanwezig (zie figuur 4.11). In de Verordening Romte Fryslân 2014 is het beleid ten aanzien van het Natuurnetwerk Nederland vastgelegd. Het Natuurbeheerplan Fryslân 2022 (vastgesteld op 29 juni 2021) geeft een nadere beschrijving van de beleidsdoelen en subsidiemogelijkheden voor de ontwikkeling en het beheer. In de Verordening Romte wordt nog gesproken van Ecologische Hoofdstructuur (EHS), in het Natuurbeheerplan is de terminologie inmiddels aangepast naar NatuurNetwerk (NNN).

Figuur 4.11 Ecologische hoofdstructuur en natuur buiten EHS (bron: Provincie Fryslân)

Effecten

Dit bestemmingsplan betreft een plan dat vooral een nieuwe actuele regeling biedt voor bestaande gebieden waarin geen ontwikkelingen plaatsvinden. Effecten op de Natura 2000- en NNN-gebieden rondom het plangebied zijn dan ook uit te sluiten. Ook zijn effecten op de natuurgebieden buiten NNN uit te sluiten, omdat het bestemmingsplan in de directe omgeving geen ontwikkelingen mogelijk maakt.

Conclusie

Vanwege het bovenstaande en het feit dat er geen nieuwe of ingrijpende ontwikkelingen worden uitgevoerd binnen of rondom een natuurgebied, worden negatieve effecten vanuit

het bestemmingsplan niet verwacht. Nieuwe projecten of activiteiten, waarbij een mogelijk negatief effect op de natuurgebieden is, moeten altijd worden getoetst aan de Wet natuurbescherming. Dit geldt ook in het geval zich in de toekomstige een mogelijke invulling aandient van de enkele vrije bedrijfskavels die zich nog bevinden in het bedrijventerrein Horsa en Burevaart.

4.5.3 Soortenbescherming

In het plangebied kunnen op verschillende plaatsen beschermde soorten (waaronder vleermuizen en vogels) voorkomen. Wanneer hier sprake van is, dan vindt bescherming plaats via de Wet natuurbescherming. Ontwikkelingen leiden mogelijk tot schade aan bijvoorbeeld de verblijfplaatsen of foerageergebieden van beschermde soorten, wat leidt tot overtreding van de verbodsbepalingen van de genoemde wet. Bij toekomstige initiatieven is een onderzoek dan ook vaak noodzakelijk, afhankelijk van de werkzaamheden die hiervoor verricht worden.

Effecten

In het bestemmingsplan worden geen nieuwe of ingrijpende planologische ontwikkelingen mogelijk gemaakt. Het betreft immers een conserverend bestemmingsplan. Voor de mogelijk aanwezige beschermde soorten in en in nabijheid van het plangebied bestaan bovendien voldoende mogelijkheden om effecten op beschermde soorten te voorkomen of te mitigeren. Hierbij moet men denken aan het werken buiten kwetsbare perioden en het waarborgen van het functionele leefgebied van de soort. Vanwege de ruime mogelijkheden om effecten op mogelijk aanwezige beschermde soorten te voorkomen of mitigeren en het slechts lokale karakter van mogelijk toekomstige ontwikkelingen, worden negatieve effecten niet verwacht.

Conclusie

De herziening van het bestemmingsplan wordt niet belemmerd op basis van ecologie. Mocht sprake zijn van ontwikkelingen, dan moet per ontwikkeling en de daaraan gekoppelde werkzaamheden bepaald worden in hoeverre een ecologisch onderzoek nodig is. Dat heeft geen gevolgen voor dit bestemmingsplan.

4.6 Externe veiligheid

4.6.1 Algemeen toetsingskader

Externe veiligheid gaat om het beperken van de kans op en het effect van een ernstig ongeval voor de omgeving door de volgende risicobronnen:

- het gebruik, de opslag en de productie van gevaarlijke stoffen (in inrichtingen/bedrijven);
- het transport van gevaarlijke stoffen (door buisleidingen, over wegen, waterwegen en spoorwegen);
- het gebruik van luchthavens.

Het externe veiligheidsbeleid richt zich op het beperken van de risico's voor de burger door deze activiteiten. Hiertoe zijn risico's gekwantificeerd, namelijk het plaatsgebonden risico (PR) en het groepsrisico (GR). Hierbij is het PR de berekende kans per jaar, dat iemand overlijdt als rechtstreeks gevolg van een ongeval bij een risicobron, aangenomen dat deze persoon op die plaats permanent en onbeschermd verblijft. Het GR is de kans dat een groep mensen overlijdt door een ongeval met gevaarlijke stoffen. Het GR moet worden gezien als een maat voor maatschappelijke ontwrichting.

Het externe veiligheidsbeleid is opgenomen in wet- en regelgeving. De volgende besluiten zijn relevant:

Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi)

Met het Bevi zijn risiconormen voor externe veiligheid met betrekking tot bedrijven met gevaarlijke stoffen wettelijk vastgelegd.

Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb)

Op basis van het Bevb dienen plannen, vergelijkbaar met het Bevi, te worden getoetst aan de grens- en richtwaarde voor het PR en de oriëntatiewaarde voor het GR.

Wet basisnet

Het basisnet is een landelijk aangewezen netwerk voor het vervoer van gevaarlijke stoffen. Binnen bepaalde grenzen wordt dit vervoer over de weg, binnenwater en spoor gegarandeerd. Het basisnet heeft betrekking op de Rijksinfrastructuur: hoofdwegen (snelwegen), hoofdwaterwegen (binnenwateren) en hoofdspoorwegen (enkele uitzonderingen daargelaten). De wetgeving over het basisnet wordt de Wet basisnet genoemd.

Besluit externe veiligheid transportroutes (Bevt)

Voor ruimtelijke ordening in relatie tot de transportroutes is het Bevt opgesteld. Hierin zijn de regels voor de ruimtelijke ordening rondom het basisnet wettelijk vastgelegd.

Activiteitenbesluit milieubeheer (Activiteitenbesluit)

Het Activiteitenbesluit en de daarbij behorende regeling is de opvolger van een groot aantal AMvB's. In het Activiteitenbesluit staan algemene regels voor verschillende milieuaspecten, zoals veiligheidsafstanden waaraan voldaan moet worden.

Verantwoordingsplicht

In het Bevi, Bevb en Bevt is onder meer een verantwoordingsplicht van het groepsrisico opgenomen. Deze verantwoording houdt in dat als in of in de nabijheid van het plangebied risicobronnen aanwezig zijn, in combinatie met de aanwezigheid van beperkt kwetsbare of kwetsbare objecten zoals woningen, de planologische keuzes moeten worden onderbouwd en verantwoord door het bevoegd gezag.

4.6.2 Risicobronnen

Het betreft een actualisatie van de geldende bestemmingsplannen, wat wil zeggen dat de nu geldende bestemmingsplannen worden vervangen door dit bestemmingsplan. Er zijn in het nieuwe bestemmingsplan geen veranderingen ten opzichte van het geldende bestemmingsplan.

4.6.2.1 Risicovolle inrichtingen

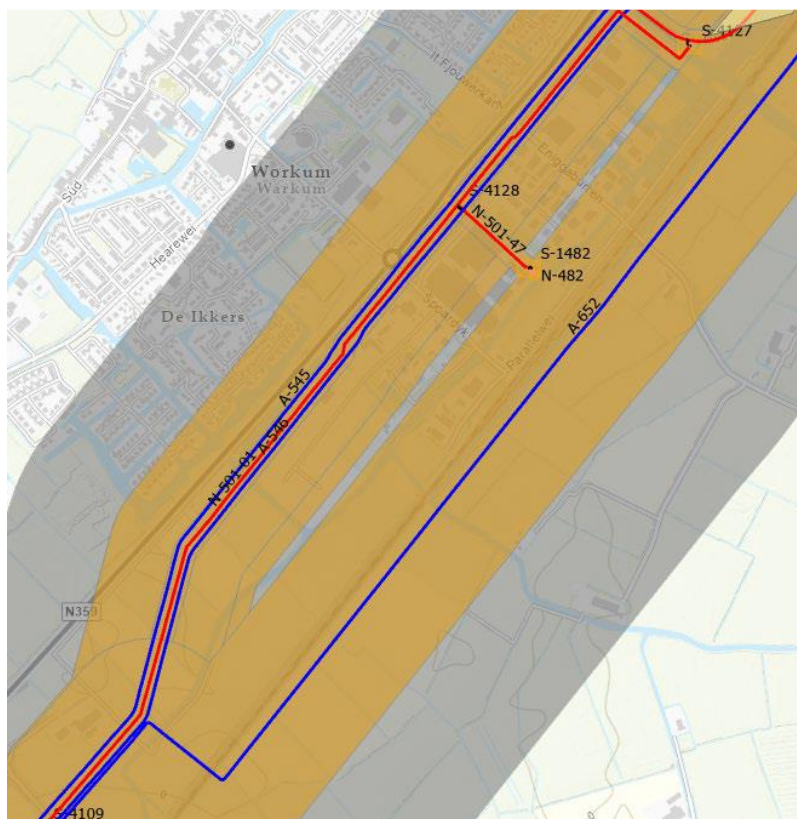
Het betreft een bedrijventerrein waar geen Bevi inrichtingen aanwezig zijn. Met het nieuwe bestemmingsplan worden Bevi inrichtingen niet toegestaan.

4.6.2.2 Transportroutes gevaarlijke stoffen

Er is in de nabijheid van het plangebied geen transportroute van gevaarlijke stoffen.

4.6.2.3 Hoofdgastransportleidingen

Nabij Workum liggen een aantal hogedruk aardgastransportleidingen. Het plangebied valt binnen de letaliteitszones van deze leidingen. In figuur 4.12 is een uitsnede opgenomen van de hoofdgastransportleidingen ter plaatse en de desbetreffende letaliteitszones.

Figuur 4.12: Regionale gastransportleidingen aangegeven met rood, hoofdgastransportleidingen aangegeven met blauw, 100% letaliteitszones aangegeven met geel, 1% letaliteitszones aangegeven met grijs

(Bron: Gasunie, 2012)

4.7 Geluid

De Wet geluidhinder (Wgh) heeft als belangrijkste doel het bestrijden en voorkomen van geluidhinder. Op grond van de Wgh zijn verschillende soorten geluidhinder te onderscheiden die directe raakvlakken hebben met de ruimtelijke ordening. Dit betreft wegverkeers-, industrie-, en spoorweglawaai.

Wegverkeerslawaai

Op grond van de Wgh geldt rond wegen met een maximumsnelheid hoger dan 30 km/uur, spoorwegen en inrichtingen die "in belangrijke mate geluidhinder veroorzaken", een geluidzone. Bij ontwikkeling van nieuwe geluidsgevoelige objecten binnen dergelijke geluidzones moet akoestisch onderzoek worden uitgevoerd om aan te tonen dat de ontwikkeling voldoet aan de voorkeursgrenswaarden die in de wet zijn vastgelegd. Indien niet aan de voorkeursgrenswaarde kan worden voldaan, kan het bevoegd gezag - in de meeste gevallen de gemeente - hogere grenswaarden vaststellen. Hiervoor geldt een bepaald maximum, de uiterste grenswaarde genoemd. Bij de vaststelling van hogere grenswaarden moet worden afgewogen of bronmaatregelen of maatregelen in de overdrachtssfeer kunnen worden getroffen. Met dit bestemmingsplan worden geen nieuwe geluidsgevoelige gebouwen en terreinen mogelijk gemaakt. Dit betekent dat het aspect geluid geen belemmering is voor dit bestemmingsplan.

Industrielawaai

Ten aanzien van industrielawaai geldt dat industrieterreinen waar inrichtingen voorkomen die 'in belangrijke mate geluidshinder' kunnen veroorzaken, dienen te worden gezoneerd. Buiten de geluidzone mag de geluidsbelasting niet hoger zijn dan 50 dB(A). Binnen de geluidzone mogen geen nieuwe geluidsgevoelige objecten mogelijk worden gemaakt, tenzij kan worden aangetoond dat kan worden voldaan aan de voorkeursgrenswaarde (50 dB(A) of een vastgestelde hogere waarde). Bestaande (bedrijfs)woningen zijn wel toegestaan.

Zowel bedrijventerrein It Soal als Horsa en Burevaart zijn als gezoneerd industrieterrein als bedoeld in de Wgh aangewezen. In 2009 is de (uitgebreide) zone voor Horsa Burevaart vastgesteld. Deze integrale zone biedt de nodige geluidsruimte voor nieuw te vestigen bedrijven en enige extra geluidsruimte voor de al aanwezige bedrijven. De geluidzone is ruimer dan de plangrens van het onderhavige bestemmingsplan. Voor It Soal geldt dat het gedeelte dat in het plangebied van bestemmingsplan 'Workum – Kom' is gelegen, dat dit is opgenomen in het plangebied van dit nieuwe bestemmingsplan omdat de zone in het eerdere bestemmingsplan ontbrak.

Spoorweglawaai

In het Besluit Geluidhinder van 1 juli 2012 is het wettelijk kader van geluidhinder vanwege spoorwegen opgenomen. Op grond van artikel 1.4a is de zonebreedte van de trajecten in Nederland vastgesteld. Deze zonebreedte is afhankelijk van het vastgestelde geluidproductieplafond (hierna GPP). GPP's zijn berekende waarden op referentiepunten en stellen een heldere grens over de toelaatbare hoeveelheid geluid en voorkomen een onbelemmerde groei van het geluid door toenemend verkeer. Referentiepunten liggen om de 100 m langs het spoor, op 4 m boven lokaal maaiveld en op een vaste afstand van 50 m aan weerszijden. Voor spoorweglawaai wordt een waarde van 55 dB voor woningen, 53 dB voor andere geluidsgevoelige gebouwen als hoogst toelaatbare geluidsbelasting van de gevel gehanteerd en 55 dB op de grens van geluidsgevoelige terreinen.

De spoorlijn van Stavoren naar Sneek loopt aan de zuidoostzijde van het bedrijventerrein Horsa en Burevaart door het plangebied. Dit gedeelte is, op basis van de referentiepunten van het spoor ter hoogte van het plangebied, gelegen in de geluidzone met een zonebreedte van 100 m. Binnen deze zone worden geen nieuwe geluidsgevoelige bestemmingen toegestaan.

Conclusie

Bij de vaststelling van dit bestemmingsplan worden geen nieuwe geluidsgevoelige gebouwen/functies mogelijk gemaakt. Dit betekent dat het aspect geluid geen belemmering is voor dit bestemmingsplan.

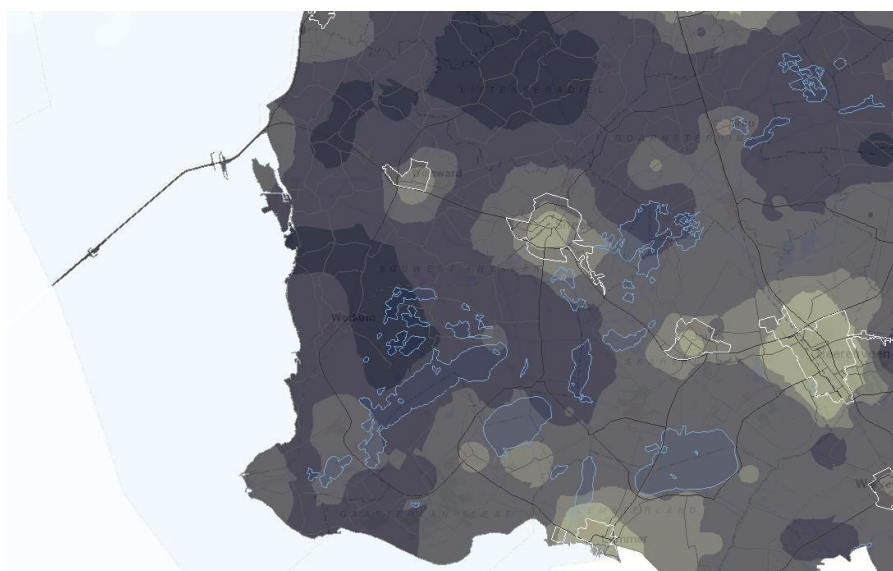
4.8 Kabels en leidingen

In het plangebied liggen diverse kabels en leidingen. In paragraaf 4.6.2.3 worden de in het plan gebied gelegen hoofdgastransportleidingen benoemd en weergegeven in de afbeelding. Voor deze leiding is een beschermende regeling opgenomen. Verder zijn er geen kabels en leidingen in het plan waarmee in planologische zin rekening gehouden dient te worden.

4.9 Lichthinder

In de provincie Fryslân is meer dan de helft van het grondgebied (56%) donker of erg donker. Op 87% van het grondgebied is de Melkweg nog te zien. De provincie Fryslân is één van de donkerste provincies. 15% van Fryslân is donkerder dan ieder ander gebied in Nederland, waar tot nu toe de hemelhelderheid gemeten is. In figuur 4.13 is een uitsnede opgenomen van de hemelhelderheidskaart van de provincie Fryslân.

Op het aspect lichthinder is geen wettelijk toetsingskader van toepassing. Ook is er geen gemeentelijk beleid. Uit het oogpunt van de bescherming van ecologische- en landschapswaarden is het echter wenselijk om lichthinder zoveel mogelijk te voorkomen of in ieder geval zo veel mogelijk te beperken. Dit geldt met name voor gebieden waar het nog relatief donker wordt. Het gaat dan vooral om het buitengebied. De gemeente Súdwest-Fryslân wil dan ook graag dat initiatiefnemers aandacht besteden aan het aspect lichthinder zodat dit tot een minimum beperkt kan worden.

Figuur 4.13: Fragment hemelhelderheidskaart (Bron: Provinsje Fryslân, 2014)

In het plangebied vinden geen nieuwe ontwikkelingen plaats. Een toename van lichthinder is dan ook niet aan de orde. Hierdoor is in het plan verder geen aandacht besteed aan het aspect lichthinder.

In het geldende bestemmingsplan is ter plaatse van het industrieterrein Horsa/Burevaart een zone die is aangeduid op de verbeelding als 'overige zone - aandachtszone verlichting'. Voor alvorens gebouwen (c.q. bouwwerken, geen gebouwen zijnde, die licht uitstralen) of wegen en andere verkeersvoorzieningen mogen worden gebouwd, moet eerst een verlichtingsplan worden overgelegd waaruit blijkt dat de lichtbelasting vanaf dat gebouw en/of terrein er niet aan bijdraagt dat de (cumulatieve) lichtbelasting meer dan 0,5 lux bedraagt op een afstand van 2 meter uit de as van het water op 30 cm boven het wateroppervlak van nabijgelegen bredere waterlopen. Ook mag er geen directe lichtuitstraling op het water plaatsvinden. Deze bepalingen zijn opgenomen naar aanleiding van het ecologisch onderzoek en dient ter voorkoming van de verstoring van vliegroutes van vleermuizen door lichtuitstraling.

4.10 Luchtkwaliteit

Nederland heeft de Europese regels ten aanzien van luchtkwaliteit geïmplementeerd in de Wet milieubeheer. De wet is bedoeld om de negatieve effecten op de volksgezondheid aan te pakken door te hoge niveaus van luchtverontreiniging. De wet heeft ook tot doel mogelijkheden te creëren voor ruimtelijke ontwikkeling, ondanks overschrijdingen van de Europese grenswaarden voor luchtkwaliteit.

De Wet milieubeheer voorziet onder meer in een gebiedsgerichte aanpak van de luchtkwaliteit via het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). De programma-aanpak zorgt voor een flexibele koppeling tussen ruimtelijke activiteiten en milieugevolgen. Luchtkwaliteitseisen vormen onder de Wet milieubeheer geen belemmering voor ruimtelijke ontwikkelingen als:

- a. er geen sprake is van een feitelijke of dreigende overschrijding van een grenswaarde;
- b. een project, al dan niet per saldo, niet tot een verslechtering van de luchtkwaliteit leidt;
- c. een project 'niet in betekenende mate' bijdraagt aan de luchtverontreiniging.

Dit bestemmingsplan geeft alleen een nieuwe juridische regeling aan de huidige situatie. Nieuwe ontwikkelingen die bijdragen aan een verslechtering van de luchtkwaliteit worden niet mogelijk gemaakt. Bovendien zijn binnen de gemeente Súdwest-Fryslân geen knelpunten bekend voor de luchtkwaliteit.

4.11 Verkeer en parkeren

De verkeersstructuur in en om het plangebied blijft gelijk, omdat het hier gaat om een conserverend bestemmingsplan. De bestaande verkeershoofdstructuur is omschreven in hoofdstuk 2. De beleidsuitgangspunten voor verkeer en parkeren staan in paragraaf 3.3.9.

4.12 Water

Waterwet

Binnen de Waterwet is het beheer van oppervlaktewater en grondwater geregeld en de wet verbetert de samenhang tussen ruimtelijke ordening en waterbeleid. Een watervergunning voor het uitvoeren van werkzaamheden aan een waterstaatswerk zal moeten worden aangevraagd bij de waterbeheerder, Wetterskip Fryslân. Een waterstaatswerk is een oppervlaktewaterlichaam, bergingsgebied, waterkering of ondersteunend kunstwerk.

Legger Wetterskip Fryslân

Het onderhoud en beheer van waterstaatswerken wordt uitgevoerd door de waterbeheerder; het Wetterskip Fryslân (hierna: het Wetterskip). Het Wetterskip heeft voor het beheer en onderhoud van de waterstaatswerken een Legger opgesteld. In de Legger worden de minimaal benodigde afmetingen van keringen beschreven om aan de veiligheidsnormen te voldoen. In de Legger wordt voor de wateren binnen het Wetterskip haar beheersgebied, de minimale eisen beschreven om een goede aan- en afvoer van water te realiseren. Naast het stellen van eisen aan de waterstaatswerken, vervult de Legger een functie in de handhaving van verbodsbepalingen die staan beschreven in de Keur. Dit betekent dat het zonder toestemming van het waterschap verboden is om gebruik te maken van een waterstaatswerk, inclusief beschermingszones.

Wet ruimtelijke ordening en de Watertoets

Op basis van het Bro, moet een paragraaf worden opgenomen waarin wordt beschreven hoe er rekening is gehouden met de waterhuishouding binnen het bestemmingsplan. Voor de schriftelijke onderbouwing van de waterhuishouding binnen het bestemmingsplan, is gebruik gemaakt van de wettelijk verplichte 'Watertoets'. In de Watertoets wordt door het Wetterskip advies gegeven hoe om te gaan met de waterhuishouding, zodat deze wordt gewaarborgd. Bij ruimtelijke ontwikkelingen is het van belang dat het Wetterskip vroegtijdig betrokken wordt.

Watertoets

De digitale watertoets is op 1 maart 2022 uitgevoerd. Bij het opstellen van de Watertoets is van de geldende bestemmingsplannen en de huidige situatie uitgegaan. Hierbij is aangenomen dat geen nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt, het plan betreft immers een actualisatie van de oude plannen. Conclusie van de watertoets is dat er voor dit bestemmingsplan geen sprake is van een waterschapsbelang. Het resultaat van de watertoets is bijgevoegd als bijlage 2 bij deze toelichting.

Indien er (in de toekomst) sprake is van nieuwe ontwikkelingen in het plangebied, dan wordt hiervoor een nieuw wateradvies aangevraagd.

Regionale waterkering

De regionale waterkering beschermt het achterliggende gebied tegen hoge waterstanden in de Friese boezem. Regionale keringen hebben een kerende werking en hiervoor een bepaalde hoogte. Deze kerende werking mag niet worden aangetast en hierop moet worden gehandhaafd. De regionale keringen worden beschermd door een beschermingszone van 5 meter breed aan beide zijden. De beschermingszone is nodig voor het beheer en onderhoud aan de waterkering. Aan de waterkering zelf of binnen de beschermingszone mogen geen werkzaamheden worden uitgevoerd. Voor werkzaamheden aan de waterkering of in de beschermingszone moet eerst een watervergunning worden aangevraagd. Hiervoor wordt in dit bestemmingsplan een passende regeling opgenomen. Dit heeft geen invloed op de bestaande bebouwing binnen de zone.

Hoofdwatgang

Het plangebied ligt deels binnen de beschermingszone van een aantal hoofdwateren. Deze hebben een belangrijke aan-, af- en doorvoer functie. Voor het onderhoud van deze watergangen is aan beide zijden een beschermingszone van 5 meter vanaf de oever noodzakelijk. De hoofdwatgangen moeten in de bestemmingen mogelijk zijn gemaakt. In dit bestemmingsplan hebben de hoofdwatgangen dan ook de bestemming 'Water'. Voor de beschermingszone wordt geen specifieke regeling opgenomen. In de bestaande situatie zijn de watergangen al goed bereikbaar.

Rioolwaterpersleiding

In het plangebied zijn diverse rioolwaterpersleiding en een rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI). Voor een RWZI gelden vastgestelde geurcontouren. Binnen deze geurcontouren gelden beperkingen ten aanzien van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Voor rioolpersleidingen geldt aan weerszijden een beperkingenstrook van 3 m met betrekking tot grondgebruik. In deze zone, heeft het waterschap een beperkt recht van opstal. Hier gelden beperkingen voor het grondgebruik in relatie tot de bereikbaarheid van de leiding voor onderhoud en in geval van calamiteiten.

Toename verharding

Het is niet toegestaan zonder watervergunning neerslag versneld tot afvoer te laten komen indien daarbij meer dan 200 m² onverharde grond in stedelijk gebied en 1500 m² in landelijk gebied wordt bebouwd of verhard. Er geldt een vrijstelling van de vergunningsplicht wanneer wordt voldaan aan de compensatieregels genoemd in dit wateradvies. De meest voorkomende manier van compenseren is het graven van extra oppervlaktewater. Bij het graven van extra oppervlaktewater hanteert het Wetterskip de volgende compensatienorm:

- Boezem 5%, dit heeft alleen betrekking op de Friese boezem;
- Polder 10%;
- Vrij afstromend, alternatieve maatregelen.

Uiteraard is het toepassen van alternatieve maatregelen ook mogelijk. Afhankelijk van de maatregel kunnen andere normen gelden dan hier vermeld. Zie de 'Leidraad watertoets' voor meer informatie over compenserende maatregelen. Indien er niet wordt gecompenseerd door extra oppervlaktewater te graven waarbij bovenstaande percentages worden gehanteerd of indien er geen overeenstemming plaatsvindt in de watertoetsprocedure over alternatieve maatregelen, dan dient een watervergunning bij het Wetterskip te worden gevraagd voor het versneld afvoeren van regenwater.

Nieuwe ontwikkelingen

Compensatie is ook nodig voor het toevoegen van oppervlakteverharding die wel past binnen het bestemmingsplan, maar waarvan de grond al meer dan vijf jaar braak ligt en waar in het verleden niet voor is gecompenseerd.

Indien er sprake is van nieuwe ontwikkelingen in het plangebied, dan wordt hiervoor een nieuw wateradvies aangevraagd.

Klimaat

Om ook in de toekomst prettig te kunnen wonen, werken en recreëren moeten steden en dorpen ingericht worden met het oog op de toekomst. Zo is het mogelijk om het bebouwd gebied beter bestand te maken tegen hevige regenbuien, periodes van droogte en hitte en de gevolgen van een mogelijke overstroming. Zie voor meer informatie hierover 'De Friese klimaatatlas': www.frieseklimaatatlas.nl

Conclusie

Voor het aspect water zijn er geen belemmeringen voor dit bestemmingsplan. Bij (toekomstige) nieuwe ontwikkelingen binnen het plangebied moet opnieuw een watertoets uitgevoerd en/of een wateradvies aangevraagd worden.

HOOFDSTUK 5 Juridische toelichting

5.1 Inleiding

Het bestemmingsplan bestaat uit een verbeelding (plankaart), planregels en deze plantoelichting. De verbeelding en planregels vormen samen het juridische deel van het bestemmingsplan. Deze vormen het juridisch instrumentarium voor het regelen van het gebruik van gronden en bebouwing. In de regels worden de mogelijkheden in artikelen vastgelegd. Op de verbeelding worden de bestemmingen, bouw- en gebruiksmogelijkheden per locatie aangeduid. Het bestemmingsplan is opgesteld in aansluiting op de Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen 2012.

In dit hoofdstuk wordt de juridische systematiek van het bestemmingsplan toegelicht. Ook wordt een beschrijving per bestemming en een toelichting op de algemene bepalingen en de overgangs- en slotbepalingen gegeven.

5.2 Planregels

In deze paragraaf wordt de algemeen gehanteerde indeling van de bestemmingsregels aan de orde gesteld. Deze ziet er als volgt uit:

Hoofdstuk 1: Inleidende regels

- Begrippen
- Wijze van meten

Hoofdstuk 2: Bestemmingsregels

- Bestemmingen
- Voorlopige bestemmingen
- Uit te werken bestemmingen
- Dubbelbestemmingen

Hoofdstuk 3: Algemene regels

- Antidubbeltelregel
- Algemene bouwregels
- Algemene gebruiksregels
- Algemene aanduidingsregels
- Algemene afwijkingsregels
- Algemene wijzigingsregels
- Verwerkelijking in de naaste toekomst
- Algemene procedureregels
- Overige regels

Hoofdstuk 4: Overgangs- en slotregels

- Overgangsrecht
- Slotregel

5.2.1 Inleidende regels

Dit onderdeel bestaat uit de begrippen en de wijze van meten. In de begripsomschrijving wordt aangegeven wat in de regels onder bepaalde begrippen moet worden verstaan. De gemeente Súdwest-Fryslân heeft een standaardbegrippenlijst waarvan alleen in uitzonderingsgevallen mag worden afgeweken. In het bestemmingsplan worden alleen de begrippen opgenomen die van toepassing zijn op het plan.

Ook de wijze van meten zal in het bestemmingsplan worden beschreven.

5.2.2 Bestemmingsregels

Een bestemming is een omschrijving van aan de grond toegekende functies, zoals wonen, bedrijven, groenvoorzieningen, etc. In de bestemmingsregel wordt aangegeven waarvoor en, wanneer nodig, hoe de betreffende gronden mogen worden gebruikt en bebouwd. Voor de bevordering van de leesbaarheid en de raadpleegbaarheid moet een vaste volgorde worden gehanteerd. Voor zover het voor het betrokken bestemmingsplan van toepassing is, geldt dit voor alle soorten bestemmingen, zoals bestemmingen, dubbelbestemmingen, uit te werken bestemmingen en voorlopige bestemmingen.

In de bestemmingsplannen van de gemeente Súdwest-Fryslân zijn verschillende bestemmingen te onderscheiden. Aan deze bestemmingen zijn bepaalde regelingen gekoppeld, zoals de bestemmingsomschrijving, bouwregels, gebruik, etc. De volgende indeling wordt gebruikt voor het opstellen van bestemmingsregels.

Artikel (nummer) Bestemmingsnaam

Bestemmingsomschrijving

In de bestemmingsomschrijving wordt een nadere omschrijving gegeven van de aan de gronden toegekende functie(s). De bestemmingsomschrijving is voornamelijk functioneel, maar bevat ook enkele inrichtingsaspecten.

Bouwregels

In de bouwregels worden de bebouwingsbepalingen voor alle bouwwerken geregeld. Het gaat daarbij onder meer om oppervlakten, hoogten en afstanden ten opzichte van naburige functie(s).

Nadere eisen

Wanneer nodig worden nadere eisen gesteld voor bepaalde kwalitatief omschreven criteria, zoals woonsituatie, straat- en bebouwingsbeeld en verkeersveiligheid. De nadere eisen bieden de mogelijkheid om sturend op te treden wanneer dit nodig is in concrete situaties in het kader van het verlenen van een omgevingsvergunning. De nadere eisen worden meestal gesteld aan de plaats en de afmeting van bebouwing. Om deze reden en omdat het gaat om een aanvulling op een basiseis, volgt dit onderdeel op de bouwregels.

Specifieke gebruiksregels

In dit onderdeel wordt aangegeven welke vormen van gebruik in ieder geval strijdig zijn met de bestemming. Niet alle mogelijke strijdige gebruiksvormen worden genoemd, maar vooral die, waarvan het niet meteen duidelijk is of deze in strijd is met de bestemming.

Afwijken van de gebruiksregels

Hier is aangegeven of en in hoeverre kan worden afgeweken van de gebruiksregels. De voorwaarden moeten objectief begrensd zijn.

Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde of van werkzaamheden

Voor het uitvoeren van bepaalde werken en/of werkzaamheden, zoals graven of planten, vereist de gemeente hierin dat een vergunning wordt verleend, voordat hiermee wordt gestart. Ook kunnen deze werken/werkzaamheden worden verboden. Dit is bedoeld om aanwezige waarden (cultuurhistorie, landschap etc.) te beschermen. In dit onderdeel staat wanneer een vergunning nodig is en welke voorwaarden hieraan zijn gesteld.

Omgevingsvergunning voor slopen

Volgens artikel 3.3 Wro kan in het bestemmingsplan worden bepaald, dat het verboden is om binnen een bij dat plan aangegeven gebied zonder of in afwijking van een vergunning van burgemeester en wethouders bouwwerken te slopen. In dit onderdeel staat wanneer een vergunning nodig is en welke voorwaarden hieraan kunnen worden gesteld. Het gaat meestal over gebouwen die zijn aangewezen als rijks-, provinciale of gemeentelijke monumenten. Op de verbeelding zijn deze panden voorzien van een aanduiding.

Wijzigingsbevoegdheid

Wijzigingsbevoegdheden kunnen gaan over het wijzigen van een functie of van bebouwing. Bij een wijziging van de functie wordt opgenomen naar welke bestemming de wijziging kan plaatsvinden. Het is niet noodzakelijk om in de wijziging aan te geven welke regels van toepassing zijn. De regels zijn automatisch gekoppeld aan de bestemming waarin wordt gewijzigd, behalve in het geval van wijziging in een bestemming die nog niet in het plan zit of als een wijziging in meerdere bestemmingen mogelijk is. In het eerste geval kunnen de randvoorwaarden in de wijzigingsbevoegdheid zelf worden opgesomd. Hieraan moet bij wijziging worden voldaan. De wijziging die over meerdere bestemmingen plaatsvindt is vaak aangeduid op de verbeelding en geregeld in de algemene wijzigingsregels.

5.2.3 Algemene regels

Hierin staan de regelingen over de afstemming met andere regelgeving (waaronder de anti-dubbeltelbepaling) en de algemene procedurebepalingen, afwijkingsregels en/of wijzigingsbevoegdheden. De stedenbouwkundige bepalingen (bijvoorbeeld de parkeerbepaling) die vroeger waren opgenomen in de Bouwverordening worden in dit hoofdstuk als algemene bouwregels opgenomen. De algemene regels gelden voor alle bestemmingen, tenzij ze gekoppeld zijn aan een specifieke aanduiding, bijvoorbeeld bij een geluidzone rond een industrieterrein.

5.2.4 Overgangs- en slotregel

Voor de overgangsregels wordt verwezen naar het Besluit ruimtelijke ordening. Hierbij wordt sinds 1 oktober 2010 de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in acht genomen. De formulering van de overgangs- en slotregels is vastgelegd in de landelijke Standaard voor Vergelijkbare Bestemmingsplannen (SVBP).

5.3 Procedure

In de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) staan de regels voor de bestemmingsplanprocedure. Sinds 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Op grond van het overgangsrecht is de procedure van de Wro en Bro nog van toepassing op dit bestemmingsplan. De procedure bestaat uit de volgende onderdelen:

Vorbereiding

- De gemeente bekijkt de bestaande situatie en de mogelijke (ruimtelijke) ontwikkelingen in het gebied waarvoor het bestemmingsplan geldt.
- Er wordt een nieuw voorontwerpbestemmingsplan gemaakt.
- Het voorontwerp wordt toegestuurd aan diverse besturen en diensten, zoals het Rijk, de Provincie en het Waterschap. Zij kunnen hun reactie geven op het bestemmingsplan.
- Omdat het hier om een actualiserend bestemmingsplan gaat, zonder ontwikkelingen, wordt dit plan niet voor inspraak ter inzage gelegd.
- Burgemeester en wethouders (B&W) geven een reactie op de overlegreacties.

Ontwerp

- B&W verwerken de overleg- en inspraakreacties in een ontwerpbestemmingsplan.
- Het ontwerpbestemmingsplan wordt zes weken ter inzage gelegd. Iedereen kan dan een zienswijze indienen.
- B&W geven een reactie op de ingediende zienswijzen in een zienswijzennota.

Vaststelling

De gemeenteraad stelt de zienswijzennota en het ontwerpbestemmingsplan, met of zonder wijzigingen, vast. Dit moet binnen een periode van ten hoogste 12 weken na de termijn van inzage van het ontwerp gebeuren.

Beroep

- Na de vaststelling van het bestemmingsplan maakt de gemeenteraad het vaststellingsbesluit bekend en legt het vastgestelde bestemmingsplan zes weken ter inzage.
- Als de Provincie of het Rijk een zienswijze hebben ingediend die door de gemeenteraad niet volledig is overgenomen of als de gemeenteraad het bestemmingsplan gewijzigd heeft vastgesteld, moet de bekendmaking en terinzagelegging binnen zes weken na vaststelling gebeuren.
- Uiterlijk zes weken na bekendmaking van het vaststellingsbesluit kan er beroep worden ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (AbRvS).
- Indien het bestemmingsplan ongewijzigd is vastgesteld en er gehoor is gegeven aan zienswijzen van de Provincie en het Rijk, wordt het vaststellingsbesluit door de gemeenteraad bekendgemaakt en het bestemmingsplan ter inzage gelegd. Dit moet binnen twee weken gebeuren.

Terinzagelegging

Bij de onderdelen Ontwerp en Beroep moet het plan ter inzage worden gelegd. Voor een voorontwerpbestemmingsplan is dit niet verplicht en kan het dus voorkomen dat deze niet ter inzage wordt gelegd, zoals ook voor dit bestemmingplan geldt.

Voor de bekendmaking van een plan plaatsen B&W een publicatie. Dit gebeurt in het Gemeenteblad. Hierin staat onder andere vermeld óf en binnen welke periode er gereageerd kan worden en waar deze reactie naartoe gestuurd moet worden.

De publicaties staan op de website www.officielebekendmakingen.nl. Op de gemeentelijke website www.gemeentesudwestfryslan.nl staat ook een link naar deze website.

5.4 Toelichting op de bestemmingen

In deze paragraaf wordt een toelichting op de juridische regels van het plan gegeven. Voor de verschillende bestemmingen wordt aangegeven welke doeleinden worden nagestreefd. Ook is aangegeven op welke gronden de verschillende bestemmingen van toepassing zijn. Naast de directe bestemmingen gelden er ook een aantal gebieds- en functieaanduidingen.

5.4.1 Agrarisch

De bestemming 'Agrarisch' is gelegd op de agrarische percelen in het plangebied. Dit houdt in dat deze gronden mogen worden gebruikt voor grasland, akkerbouw en tuinbouwgrond. Op de agrarische gronden binnen het plangebied zijn geen bouw mogelijkheden opgenomen, met uitzondering van het perceel Spoardyk 68. Op deze locatie bevindt zich een manege met bijbehorende bebouwing en een rijbak.

5.4.2 Bedrijf

De bestemming 'Bedrijf' is gelegd op aanwezige individuele bedrijven in het plangebied. Deze zijn allen gevestigd aan de Spoardyk. Binnen de bestemming 'Bedrijf' mogen alleen bedrijven in de milieucategorieën 1 en 2 worden gevestigd. Bedrijfsgebouwen moeten in het aangegeven bouwvlak worden gebouwd.

5.4.3 Bedrijf - Nutsvoorziening

De bestemming 'Bedrijf - Nutsvoorziening' is gelegd op de aanwezige nutsvoorzieningen in het plangebied. Deze bestemming is specifiek bedoeld voor nutsvoorzieningen die gelet op de omvang niet zonder omgevingsvergunning mogen worden gebouwd. De gebouwen moeten binnen het aangegeven bouwvlak worden gebouwd. De afmetingen van de nutsvoorzieningen zijn afgestemd op de bestaande situatie. Voor gasdrukmeetstations is tevens een veiligheidszone opgenomen (veiligheidszone – gasrukmeet- en regelstation).

5.4.4 Bedrijf - Rioolwaterzuivering

De aanwezige rioolwaterzuivering heeft de bestemming 'Bedrijf - Rioolwaterzuivering', evenals de voorzuivering ten behoeve van de zuivelfabriek. Gebouwen mogen uitsluitend binnen het bouwvlak worden gebouwd, tot een maximum van 1000 m².

5.4.5 Bedrijventerrein

De bestemming 'Bedrijventerrein' is gelegd op het aanwezige bedrijventerreinen It Soal en Horsa/Burevaart. Binnen de bestemming 'Bedrijventerrein' mogen in ieder geval bedrijven in de milieucategorieën 1 en 2 worden gevestigd. Door het opnemen van de aanduidingen 'bedrijven tot en met milieucategorie 3.1', 'bedrijven tot en met milieucategorie 3.2' en 'bedrijven tot en met milieucategorie 4.1' kunnen bedrijven tot en met de genoemde categorie ook worden gevestigd. Tot slot zijn bestaande bedrijven in de bestaande milieucategorieën toegestaan. Dit betreft een producent van organische meststoffen op bedrijventerrein It Soal (milieucategorie 5.1) en FrieslandCampina op het bedrijventerrein Horsa/Burevaart (milieucategorie 4.2), een mestverwerkingsbedrijf, een opslaglocatie voor consumentenvuurwerk en een verkooppunt voor motorbrandstoffen. Voor deze bedrijven zijn specifieke aanduidingen opgenomen. Er zijn twee bestaande

zend- en ontvangstinstallaties in het plangebied aanwezig, in de vorm van twee vrijstaande antennemasten. Ook deze zijn voorzien van een specifieke aanduiding. De gronden ter plaatse van de aanduiding 'water' zijn bedoeld voor watersportgebonden bedrijven en aanlegplaatsen voor schepen.

Bedrijfsgebouwen moeten in het aangegeven bouwvlak worden gebouwd. Bestaande bedrijfswoningen zijn op de verbeelding aangeduid en alleen daar toegestaan. Op die manier kan de milieusituatie rondom de woningen gehandhaafd blijven en worden (omliggende) bedrijven niet in hun bedrijfsvoering beperkt.

5.4.6 Groen

De bestemming 'Groen' is gelegd op de aanwezige groenstroken, plantsoenen en parken al dan niet met daarin aanwezig water in het plangebied. Op of in deze gronden mogen geen gebouwen worden gebouwd. De hoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag maximaal 3,00 m bedragen. Binnen deze bestemming bevinden zich karakteristieke bouwwerken, waarvoor wordt verwezen naar een specifieke regeling.

5.4.7 Horeca

De bestemming 'Horeca' is gelegd op aanwezige horecavoorzieningen in het plangebied. Binnen de bestemming 'Horeca' mogen alleen horecabedrijven in de horecacategorieën 1 en 2 worden gevestigd. De gebouwen moeten in het aangegeven bebouwingsvlak worden gebouwd. Een bedrijfswoning is niet toegestaan. Binnen deze bestemming bevinden zich karakteristieke gebouwen en/of bouwwerken, waarvoor wordt verwezen naar een specifieke regeling.

5.4.8 Kantoor

Gebouwen met een nadrukkelijke kantoorfunctie (met en zonder balie) hebben de bestemming 'Kantoor'. Daarbij worden kantoren mogelijk gemaakt, met de daarbij mogelijk aanwezige ondergeschikte dienstverlening. Uitgangspunt is dat parkeren bij deze kantoren op eigen erf plaatsvindt. Dergelijke en andere bijbehorende voorzieningen zijn dan ook ondergeschikt in de bestemming toegestaan.

De gebouwen moeten in het aangegeven bouwvlak worden gebouwd. De bouwregels bepalen de omvang van het gebouw in het bouwvlak. Daarbij horende bouwwerken (geen gebouwen) mogen ook buiten het bouwvlak. Het gaat onder meer om erfafscheidingen die nodig zijn voor de afscherming van het terrein en daarom vaak op de erf grens staan.

5.4.9 Maatschappelijk

De bestemming 'Maatschappelijk' is gelegd op de aanwezige maatschappelijke voorzieningen in het plangebied. Binnen de bestemming 'Maatschappelijk' mogen alleen maatschappelijke voorzieningen worden gevestigd. Binnen deze bestemming bevinden zich karakteristieke gebouwen en/of bouwwerken, waarvoor wordt verwezen naar een specifieke regeling.

Daar waar op de verbeelding een aanduiding 'begraafplaats' is aangegeven, is de aanwezigheid van een begraafplaats toegestaan. Ter plaatse van de aanduiding 'bergbezinkbassin' is een bergbezinkbassin toegestaan. De gebouwen moeten in het aangegeven bouwvlak worden gebouwd. Overkappingen moeten ook binnen het bouwvlak worden gebouwd, tenzij het een luifel betreft ter plaatse van de aanduiding 'luifel'.

5.4.10 Recreatie - Jachthaven

Ten oosten van Bedrijventerrein Horsa bevindt zich een jachthaven. Het water, terrein en de bouwwerken die bij deze jachthaven horen zijn ondergebracht in de bestemming

'Recreatie – Jachthaven'. Ter plaatse van de aanduiding 'bedrijfswoning' is tevens een bedrijfswoning toegestaan.

5.4.11 Sport

De bestemming 'Sport' is gelegd op de aanwezige sportvoorzieningen in het plangebied. Binnen de bestemming 'Sport' zijn alleen sportvoorzieningen toegestaan, waarbij het kan gaan om veldsport en gebouwen voor sport (bijvoorbeeld een sportzaal). De bij de sportvoorziening horende andere functies zijn ondergeschikt mogelijk.

De gebouwen moeten in het aangegeven bouwvlak worden gebouwd. De afmetingen zijn op de verbeelding aangeduid, omdat deze per gebouw verschillen. De specifiek bij sport horende bouwwerken als een ballenvanger zijn bij recht toegestaan en niet gekoppeld aan een bouwvlak of aanduiding. Dit maakt de exacte inrichting van de sportvoorzieningen flexibel.

5.4.12 Tuin

De bestemming 'Tuin' is gegeven aan de voortuinen van de woningen in het plangebied. Ter plaatse van de aanduiding 'kinderdagverblijf' geldt dat de gronden gebruikt kunnen worden als buitenterrein bij een kinderdagverblijf. Binnen deze bestemming mogen, in verband met de kwaliteit van het straat- en bebouwingsbeeld, geen gebouwen worden gebouwd.

Een uitzondering hierop vormt de bouw van een erker of luifel die bij recht mogelijk zijn. De afmetingen en locatie van de mogelijk gemaakte bouwwerken zijn bepaald in de regels, om te garanderen dat deze bouwdelen ondergeschikt blijven aan het hoofdgebouw. Bouwwerken, als lage hekwerken, zijn ook toegestaan. Daarbij is de hoogte afhankelijk van het type bouwwerk. Dit is opgenomen in de regels.

5.4.13 Verkeer

De bestemming 'Verkeer' is vooral gericht op de verkeersdoorstroming en ligt dan ook vooral op hoofdontsluitingsroutes. Bij de wegen horen onder meer ook voet- en rijwielpaden, bruggen, groenvoorzieningen en water.

Het bouwen van gebouwen is niet toegestaan. Bouwwerken ten behoeve van de verkeersfunctie zijn bij recht mogelijk. De afmetingen van alle bouwwerken in de bestemming zijn in de regels opgenomen en gebaseerd op de veel voorkomende afmetingen van deze bouwwerken.

5.4.14 Verkeer - Railverkeer

De bestemming 'Verkeer – Railverkeer' geldt voor de spoorlijn Leeuwarden – Sneek – Stavoren die door het plangebied loopt.

5.4.15 Verkeer - Verblijf

De bestemming 'Verkeer – Verblijf' heeft naast de verkeersfunctie ook een nadrukkelijke verblijfsfunctie. Binnen deze bestemming vallen wegen, fiets- en voetpaden, parkeerplaatsen, bruggen, water en groenvoorzieningen. Ook andere specifieke voorzieningen en/of bouwwerken zijn aangeduid om ze mogelijk te maken binnen deze bestemming.

5.4.16 Water

De bestemming 'Water' is gegeven aan alle van betekenis zijnde waterlopen en de daarbij horende bruggen, oeverstroken, bermen, beplanting en groenvoorzieningen. Binnen deze bestemming mogen geen gebouwen worden gebouwd.

5.4.17 Wonen

De bestemming 'Wonen' is gelegd op de percelen in het plangebied waarop wonen de hoofdfunctie is. Naast de hoofdfunctie wonen, is het in een woning onder voorwaarden mogelijk een aantal beroeps- of bedrijfsmatige activiteiten uit te oefenen. Deze activiteiten zijn altijd ondergeschikt aan de woning. In een enkel geval is echter ook sprake van een naast de woonfunctie bestaande andere functie (gelijkwaardig). Voor dit bestemmingsplan geldt dat voor een zorgfunctie in de vorm van een logeerhuis, aangeduid met de functieaanduiding 'specifieke vorm van wonen – logeerhuis'.

Door middel van de bouwvlakken is de locatie van de hoofdgebouwen vastgelegd.

Naast hoofdgebouwen zijn ook bijbehorende bouwwerken toegestaan. In totaal mogen de bijbehorende bouwwerken maximaal 90% van de oppervlakte van het hoofdgebouw bedragen met een maximum van 100 m². Het bij de woning behorende erf mag daarbij voor maximaal 50% worden bebouwd. Deze gebouwen zijn over het algemeen ondergeschikt aan de hoofdgebouwen, dit is vertaald in de toegestane afmetingen van de bebouwing. De goot- en bouwhoogte zijn daarbij wel zo veel mogelijk gestandaardiseerd, waarbij rekening is gehouden met de vergunningvrije mogelijkheden en de voorwaarden vanuit het Bouwbesluit.

Voor dakopbouwen is een specifieke regeling opgenomen. Deze regeling is gebaseerd op het afwijkingenbeleid van de gemeente. In dit bestemmingsplan is een dakopbouw bij recht mogelijk gemaakt, waardoor veel minder afwijkingen nodig zijn.

Binnen deze bestemming bevinden zich karakteristieke gebouwen en/of bouwwerken, waarvoor wordt verwezen naar een specifieke regeling.

5.4.18 Wonen - Woonboerderij

De bestemming 'Wonen – Woonboerderij' is gelegd op de aanwezige voormalige boerderijen in het plangebied. De woonfunctie is de hoofdfunctie binnen deze bestemming. Binnen deze bestemming is het onder voorwaarden mogelijk een aantal beroeps- of bedrijfsmatige activiteiten in de woning uit te oefenen. Het uitgangspunt is dat per woonboerderij één woning aanwezig is. Voor het bij deze bestemming behorende erf geldt dat doormiddel van de aanduiding 'rijbak' is aangegeven waar een paardrijbak is toegestaan.

Door middel van de bouwvlakken op de verbeelding is de locatie van de hoofdgebouwen vastgelegd. Naast hoofdgebouwen zijn ook bijbehorende bouwwerken toegestaan. In totaal mogen de bijbehorende bouwwerken maximaal 90% van de oppervlakte van het hoofdgebouw bedragen met een maximum van 100 m². Het bij de woning behorende erf mag daarbij voor maximaal 50% worden bebouwd.

Binnen deze bestemming bevinden zich karakteristieke gebouwen en/of bouwwerken, waarvoor wordt verwezen naar een specifieke regeling.

5.4.19 Wonen - Woongebouw

Voor het wonen in woongebouwen is de bestemming 'Wonen – Woongebouw' opgenomen. Binnen deze bestemming is ter plaatse van de aanduiding 'kinderdagverblijf' tevens een kinderdagverblijf toegestaan.

Op de verbeelding zijn bouwvlakken opgenomen, waarmee de locatie van de hoofdgebouwen is vastgelegd. Het aantal toegestane woningen per woongebouw is niet meer dan het op de verbeelding aangegeven aantal. Het bouwen van bijbehorende bouwwerken is niet rechtstreeks toegestaan, maar onder voorwaarden kan gebruik gemaakt worden van de daarvoor opgenomen afwijkingsmogelijkheid.

5.4.20 Leiding - Gas

De dubbelbestemming 'Leiding - Gas' is gegeven aan de in het plangebied aanwezige hogedrukaardgasleidingen en omliggende belemmeringstroken. Deze zijn gebaseerd op de voorwaarden vanuit de regelgeving die geldt voor risicovolle buisleidingen. Op gronden met deze bestemming mogen alleen na toestemming van de leidingbeheerder activiteiten plaatsvinden die verenigbaar zijn met het belang van de leiding. Vanwege het belang van een dergelijke leiding mag op deze gronden alleen ten dienste van de gasleiding activiteiten worden uitgevoerd. Hiervoor is een omgevingsvergunningstelsel voor werken en/of werkzaamheden opgenomen.

5.4.21 Leiding - Riool

Grotere rioolleidingen in het plangebied hebben de bestemming 'Leiding - Riool'. Voor de aanvoer van rioolwater moeten deze leidingen beschermd worden. De bestemming ligt dan ook over een strook van 4 meter aan weerszijden van de leiding, waarin onder meer bouwen en graafwerkzaamheden niet zonder meer mogelijk zijn. Overleg met de leidingbeheerder is nodig wanneer vergunningplichtige activiteiten binnen de bestemming nodig zijn. Pas na advies van de leidingbeheerder kan hiervoor vergunning worden verleend.

5.4.22 Leiding - Water

Grotere waterleidingen in het plangebied hebben de bestemming 'Leiding - Water'. Voor de aanvoer van rioolwater moeten deze leidingen beschermd worden. De bestemming ligt dan ook 5 meter aan weerszijden van de leiding, waarin onder meer bouwen en graafwerkzaamheden niet zonder meer mogelijk zijn. Overleg met de leidingbeheerder is nodig wanneer vergunningplichtige activiteiten binnen de bestemming nodig zijn. Pas na advies van de leidingbeheerder kan hiervoor vergunning worden verleend.

5.4.23 Waarde - Archeologie 1 en Waarde - Archeologie 2

Op de gemeentelijke Friese Archeologische Monumentenkaart Extra (gemeentelijke FAMKE) zijn de gebieden aangegeven met een hoge archeologische waarde (advies op de FAMKE: "streven naar behoud" en "waarderend onderzoek") en archeologische verwachtingsgebieden (advies op de FAMKE: karterend onderzoek en quickscan) aangegeven. Voor de archeologische verwachtingsgebieden gelden verschillende beleidsadviezen die zijn terug te vinden op de FAMKE. Beide dubbelbestemmingen gelden onvoorwaardelijk voor alle onderliggende gronden.

De dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie 1' wordt gehanteerd voor terreinen of gebieden die op de FAMKE het advies "streven naar behoud" en "waarderend onderzoek" hebben meegekregen, dus de bekende archeologisch waardevolle terreinen. De dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie 2' wordt gehanteerd voor gebieden die op de FAMKE het advies "karterend onderzoek" en "quickscan" hebben gekregen, dus de gebieden met een archeologische verwachtingswaarde. Op enkele locaties geldt dat er al tot een grotere diepte is vastgesteld dat er zich geen archeologische waarden (meer) in de bodem bevinden. Op die gronden is een specifieke aanduiding gelegd, waar een vrijstelling geldt tot die afwijkende diepte.

5.4.24 Waarde - Beschermd gezicht

De dubbelbestemming 'Waarde - Beschermd gezicht' is gegeven aan het in het plangebied aanwezige rijksbeschermd stadsgezicht. De regeling is bedoeld om de gezichten te beschermen en laat dan ook maar beperkt (bouw)werken en/of werkzaamheden toe. Binnen deze bestemming zijn ter plaatse van de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding - beschermd gevelwand 2' en 'specifieke bouwaanduiding - beschermd gevelwand 3' aanvullende bouwregels opgenomen. De waardering van het beschermd stadsgezicht is opgenomen in het daarbij behorende aanwijzingsbesluit (zie bijlage 1 bij deze toelichting).

5.4.25 Waarde - Cultuurhistorie Stinzen States Buitenplaatsen en Kloosters

De in het plangebied voorkomende stinzen, states, uithoeven en/of kloosters met de bijbehorende tuinen en erven zijn onder de bestemming 'Waarde - Cultuurhistorie stinzen states buitenplaatsen en kloosters' gebracht. De dubbelbestemming is gericht op het behoud van de bestaande archeologische en cultuurhistorische waarden.

5.4.26 Waarde - Cultuurhistorisch waardevolle lijnen

De cultuurhistorische waarden die in de gemeentelijke inventarisatie naar cultuurhistorie en landschap in het plangebied zijn onderkend, zijn opgenomen op de verbeelding middels de dubbelbestemming 'Waarde - Cultuurhistorisch waardevolle lijnen'. Hiermee is een beschermingsregeling voor deze elementen en structuren van kracht.

5.4.27 Waterstaat - Waterkering

De dubbelbestemming 'Waterstaat - Waterkering' heeft betrekking op alle gronden die een waterstaatkundige functie vervullen. De primaire functie is die van waterkering. Ter bescherming van de waterkerende functie van de gronden is binnen deze bestemming een vergunningstelsel opgenomen met betrekking tot het uitvoeren van werken en werkzaamheden, zoals het ophogen en afgraven van de gronden en/of het daarop aanbrengen van beplanting.

5.5 Algemene regels

5.5.1 Algemene bouwregels

Monumenten

Ter plaatse van de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding – monument' gelden specifieke bouwregels. Deze regels hebben voorrang op de bouwregels bij de ter plaatse geldende bestemming en zijn erop gericht de aanwezige cultuurhistorische waarden van het gebouw of bouwwerk te beschermen. Met een omgevingsvergunning kan hiervan worden afgeweken. Er is ook een vergunningsplicht opgenomen voor het slopen.

Karakteristieke bouwwerken

Ter plaatse van de aanduiding 'karakteristiek' gelden specifieke bouwregels. Deze regels hebben voorrang op de bouwregels bij de ter plaatse geldende bestemming en zijn erop gericht de aanwezige cultuurhistorische waarden van het gebouw of bouwwerk te beschermen. Met een omgevingsvergunning kan hiervan worden afgeweken. Er is ook een vergunningsplicht opgenomen voor het slopen.

5.5.2 Algemene aanduidingsregels

Geluidzone – industrie

De industrieterreinen Horsa/Burevaart en It Soal zijn geluidgezoneerde industrieterreinen. De geluidzones liggen over het plangebied heen en zijn op de verbeelding aangeduid met de gebiedsaanduiding 'geluidzone – industrie'. In de bij deze aanduiding behorende regels is vastgelegd dat binnen de als zodanig aangeduide geluidzones alleen bestaande woningen zijn toegestaan. Binnen het plangebied zijn geen bestaande woningen in de geluidzone aanwezig. Een uitbreiding van het aantal woningen in de geluidzone is niet toegestaan. Hiermee kunnen de bedrijven op het industrieterrein gebruik blijven maken van de geldende geluidruimte.

Overige zone – aandachtszone verlichting

Het industrieterrein Horsa/Burevaart heeft ten zuidwesten een zone die is aangeduid op de plankaart als 'overige zone - aandachtszone verlichting'. Voor alvorens gebouwen (c.q. bouwwerken, geen gebouwen zijnde, die licht uitstralen) of wegen en andere verkeersvoorzieningen mogen worden gebouwd, moet eerst een verlichtingsplan worden overgelegd waaruit blijkt dat de lichtbelasting vanaf dat gebouw c.q. het bij dat gebouw behorende terrein er niet aan bijdraagt dat de (cumulatieve) lichtbelasting meer dan 0,5 lux bedraagt op een afstand van 2 meter uit de as van het water op 30 cm boven het wateroppervlak van nabijgelegen bredere waterlopen. Ook mag er geen directe lichtuitstraling op het water plaatsvinden. Deze bepaling uit het moederplan wordt overgenomen in voorliggend bestemmingsplan. Deze bepalingen zijn opgenomen naar aanleiding van het ecologisch onderzoek en dient ter voorkoming van de verstoring van vliegroutes van vleermuizen door lichtuitstraling.

Veiligheidszone – gasdrukmeet- en regelstation

De plaatsgebonden risicocontour 10^{-6} van de gasdrukmeet- en regelstations in het plangebied hebben de aanduiding 'veiligheidszone – gasdrukmeet- en regelstation'. Hierbinnen geldt dat in deze zone geen kwetsbare objecten mogelijk zijn. Hiermee blijft de veiligheid rond dit station gegarandeerd en kan het als zodanig blijven functioneren. Wanneer de functie beëindigd is, kan via een wijzigingsbevoegdheid de aanduiding uit het plan verwijderd worden.

Veiligheidszone - lpg

Rondom de in het plangebied aanwezige risicovolle inrichtingen horend bij het LPG tankstation aan de Spoardyk 70 is ter plaatse van de plaatsgebonden risicocontour 10^{-6} een aanduiding 'veiligheidszone - lpg' opgenomen. Binnen deze zone mogen geen kwetsbare objecten worden gebouwd. Zo wordt de veiligheid rondom de risicovolle inrichtingen gegarandeerd. In de regels hiervoor is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen die het mogelijk maakt de aanduiding te wijzigen of verwijderen als de situatie daarvoor aanleiding geeft.

Vrijwaringszone - dijk

De aanduiding 'vrijwaringszone - dijk' is opgenomen ter bescherming van de primaire waterkering. Het bouwen van gebouwen en bouwwerken is in deze zone niet toegestaan. Er is een afwijkmogelijkheid opgenomen waarmee het bouwen onder voorwaarden toch vergunbaar is.

Vrijwaringszone - molenbiotoop

Om de waarde en werking van de molens in het plangebied te beschermen, is er rond alle molens de aanduiding 'vrijwaringszone - molenbiotoop' opgenomen. In de regels zijn voorwaarden gekoppeld waar de gebouwen en andere bouwwerken binnen de aanduiding aan moeten voldoen. Ook is er een regeling opgenomen om hoog opgaande beplanting tegen te gaan. Door een regeling voor de bouwhoogte van de bebouwing in de molenbiotoop op te nemen, wordt de bescherming van de windvang van de molen gewaarborgd. Hier kan, na het inwinnen van advies van molenbeheerder, van worden afgeweken.

HOOFDSTUK 6 Economische uitvoerbaarheid

6.1 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

Vooroverleg

Overeenkomstig artikel 3.1.1. van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) moet over een bestemmingsplanprocedure overleg plaatsvinden met verschillende adviespartners en overheden. Het voorontwerpbestemmingsplan is opgestuurd naar een aantal vaste overleg- en adviesinstanties. De reacties zijn voorzien van een gemeentelijk antwoord. De Reactienota vooroverleg is opgenomen als bijlage 4 bij deze toelichting.

Inspraak

Voor dit bestemmingsplan geldt dat er geen inspraakprocedure is doorlopen, aanzien het een actualisatie bestemmingsplan betreft. Er worden geen nieuwe ontwikkelingen mogelijk gemaakt.

Zienswijzen

Het ontwerpbestemmingsplan en de bijbehorende stukken hebben met ingang van 8 december 2023 tot en met 19 januari 2024 ter inzage gelegen. Er zijn twee zienswijzen binnengekomen. De zienswijzen geven aanleiding om het bestemmingsplan aan te passen. De wijzigingen naar aanleiding van de zienswijzen zien op het opnemen van kantoren als strijdig gebruik binnen de bestemming 'Bedrijventerrein' en de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijventerrein - watersportgebonden bedrijven' langs de Horsa.

6.2 Economische uitvoerbaarheid

Voor de uitvoerbaarheid van het plan is het van belang te weten of het economisch uitvoerbaar is. De economische uitvoerbaarheid wordt enerzijds bepaald door de exploitatie van het plan (financiële haalbaarheid) en anderzijds door de wijze van kostenverhaal van de gemeente (grondexploitatie).

Financiële haalbaarheid

Het doel van dit bestemmingsplan is het bieden van een actueel juridisch-planologische regeling. In het bestemmingsplan worden dan ook geen ontwikkelingen mogelijk gemaakt waarvoor de financiële haalbaarheid aangetoond moet worden. Er is geen sprake van te maken uitvoeringskosten. De kosten voor het opstellen van een bestemmingsplan komen voor rekening van de gemeente. De raad heeft hiervoor in de begroting een bedrag beschikbaar gesteld. De kosten worden hieruit gedekt. Het plan is daarmee financieel haalbaar.

6.3 Grondexploitatie

Doel van de in de Wet ruimtelijke ordening (Wro) opgenomen grondexploitatieregeling is het bieden van ruimere mogelijkheden voor het kostenverhaal en het creëren van meer sturingsmogelijkheden. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen de publiekrechtelijke weg via een exploitatieplan en de privaatrechtelijke weg in de vorm van overeenkomsten. In het geval van een exploitatieplan kan de gemeente, naast het kostenverhaal, eisen en regels stellen voor de desbetreffende gronden, (woning)bouwcategorieën en fasering. Bij

de privaatrechtelijke weg worden dergelijke afspraken in een (anterieure) overeenkomst vastgelegd.

Dit bestemmingsplan staat geen nieuwe bouwmogelijkheden toe, die zijn opgenomen als een bouwplan in de zin van artikel 6.2.1 van het Bro. Het vaststellen van een exploitatieplan is daarom niet nodig.